

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
DİNLER TARİHİ

DİNLER TARİHİ

YAHUDİLİK ve HIRİSTİYANLIK

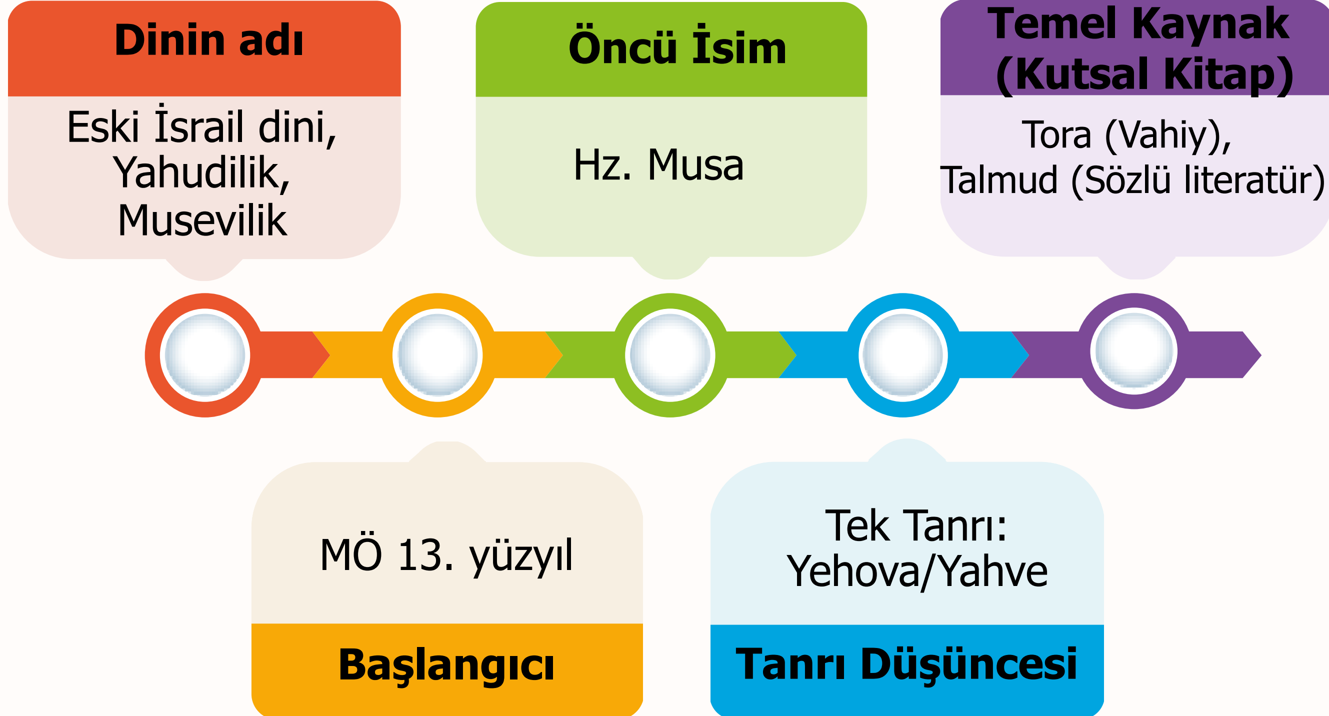
Neler Öğreneceğiz?

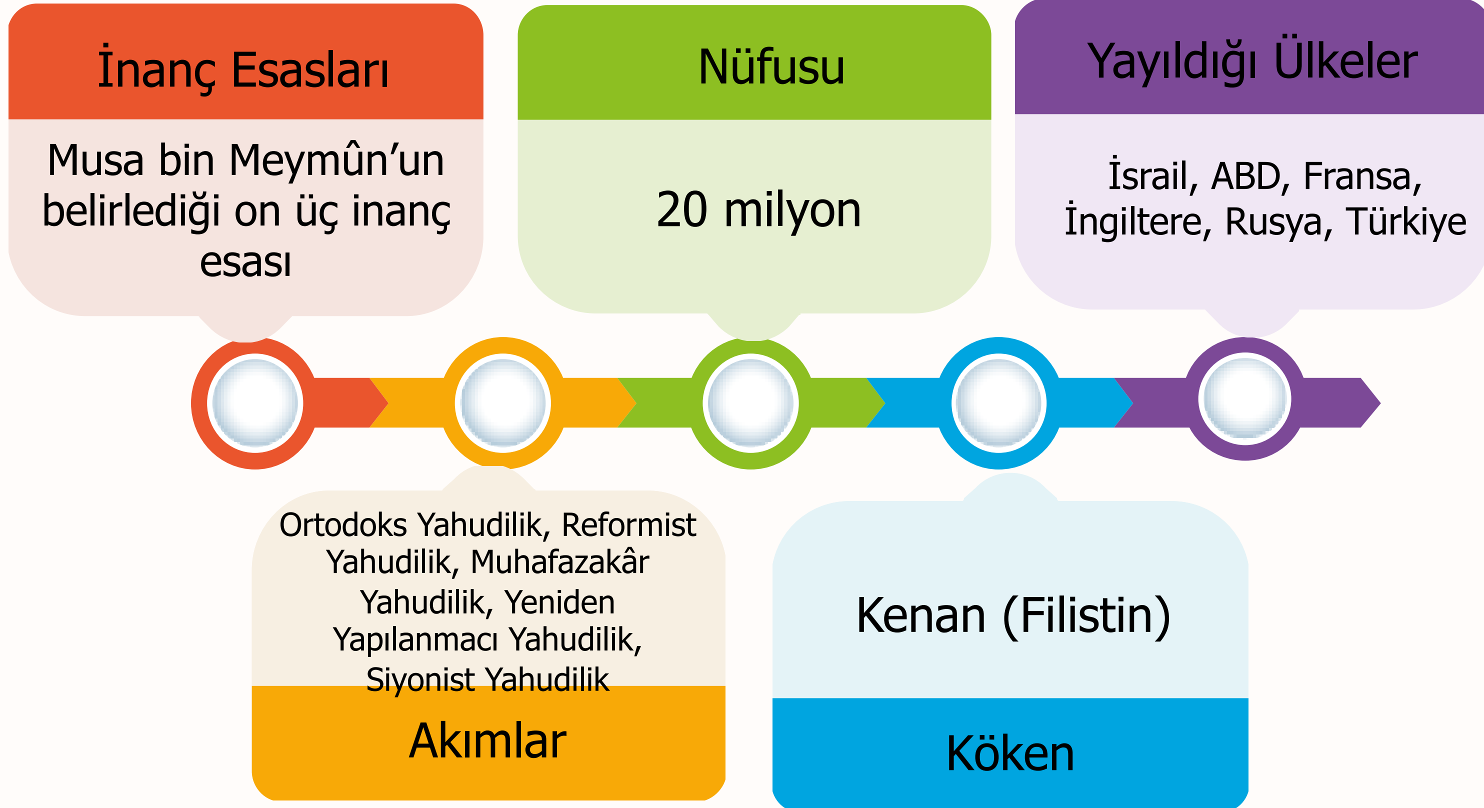
1. Yahudilik
2. Hıristiyanlık

- **Yahudilik hakkında neler biliyorsunuz?**

1. Yahudilik

Dinin adı
Eski İsrail dini,
Yahudilik,
Musevilik
Öncü İsim
Hz. Musa
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)
Tora (Vahiy),
Talmud (Sözlü literatür)
MÖ 13. yüzyıl
Başlangıcı
Tek Tanrı:
Yehova/Yahve
Tanrı Düşüncesi

İnanç Esasları
Musa bin Meymûn'un belirlediği on üç inanç esası
Nüfusu
20 milyon
Yayıldığı Ülkeler
İsrail, ABD, Fransa, İngiltere, Rusya, Türkiye
Ortodoks Yahudilik, Reformist Yahudilik, Muhafazakâr Yahudilik, Yeniden Yapılanmacı Yahudilik, Siyonist Yahudilik
Akımlar
Kenan (Filistin)
Köken

1.1. Yahudiliğin Tarihçesi

Yahudiler kendilerini etnik olarak Hz. İbrahim, onun oğlu Hz. İshak ve torunu Hz. Yakub'a dayandırırlar (İbraniler).

Dinî açıdan ise MÖ 13. yüzyılda Hz. Musa'ya gelen vahiyle başlatırlar (Yahudilik).

Türkiye'de yaşayan Yahudiler kendileri için "Hz. Musa'nın dinine bağlı, onun yolundan giden" anlamlarına gelen Musevi ismini kullanırlar.

İbrani

- İbrani terimi, Yahudiler tarafından kurucu atalar olarak kabul edilen Hz. İbrahim, oğlu Hz. İshak ve torunu Hz. Yakub ile onların çocuklarını tanımlar.

İsrail

- Yahudilere göre İsrail terimi, "Tanrı'yla uğraşan" anlamında Hz. Yakub'un lakabıdır. İbraniler, Babil sürgününe (MÖ 587) kadar İsrail ve İsrailoğulları olarak anılır.

Yahudi

- Yahudi terimi, Babil sürgünü sonrası ortaya çıkmıştır. Babil halkı, İsrailoğullarını "Yahudalı" anlamında "Yahudi" olarak adlandırır. Yahudilik, bu tarihten itibaren Hz. Musa'nın getirdiği dinin adı olmuştur.

Musevi

- Musevi terimi, Hz. Musa'nın şeriatına bağlı kimse anlamındadır. Yahudiler, Türkiye'de kendilerini "Musevi" olarak adlandırırlar.

Kronolojik Yahudi Tarihi

Atalar Dönemi:
Hz. İbrahim'den
Hz. Musa'ya Kadar
(MÖ 1800-1300)

Mezopotamya'da yaşadığı kabul edilen Hz. İbrahim, Tanrı'nın vahyi doğrultusunda Ken'an topraklarına göç etmiş ve burada göçebe bir hayat sürmüştür.

Hz. İbrahim'in Hâcer'den Hz. İsmail, ardından karısı Sâre'den Hz. İshak doğmuş, bu iki oğlundan İsmailoğulları ve İsrailoğulları ortaya çıkmıştır.

Tevrat'ta Tanrı'nın Hz. İbrahim ile bir ahit yaptığı, kendisini ve soyunu bereketli kıldığı, Kenan topraklarını mülk olarak soyuna verdiği ifade edilmektedir.

İsrailoğulları Hz. Yusuf zamanında Mısır'a yerleştiler. 400-430 yıl süren Mısır Döneminde on iki kabilelik bir kavme dönüştürler.

Mısır'dan Çıkış ve Milletleşme Dönemi: Hz. Musa Dönemi (MÖ 1300-1200)

Tevrat'a göre İsrailoğulları Mısır'da kısa bir refah döneminin ardından köleleştirilmiştir. Onları firavunun zulmünden (kölelikten) Hz. Musa kurtarmıştır.

İsrailoğulları'nın, Hz. Musa önderliğinde Mısır'dan çıkarılıp daha sonra Sina Dağı'na ulaştırılıp burada Tanrı ile ahitleşmeleri İsrailoğulları tarihinde dönüm noktasıdır.

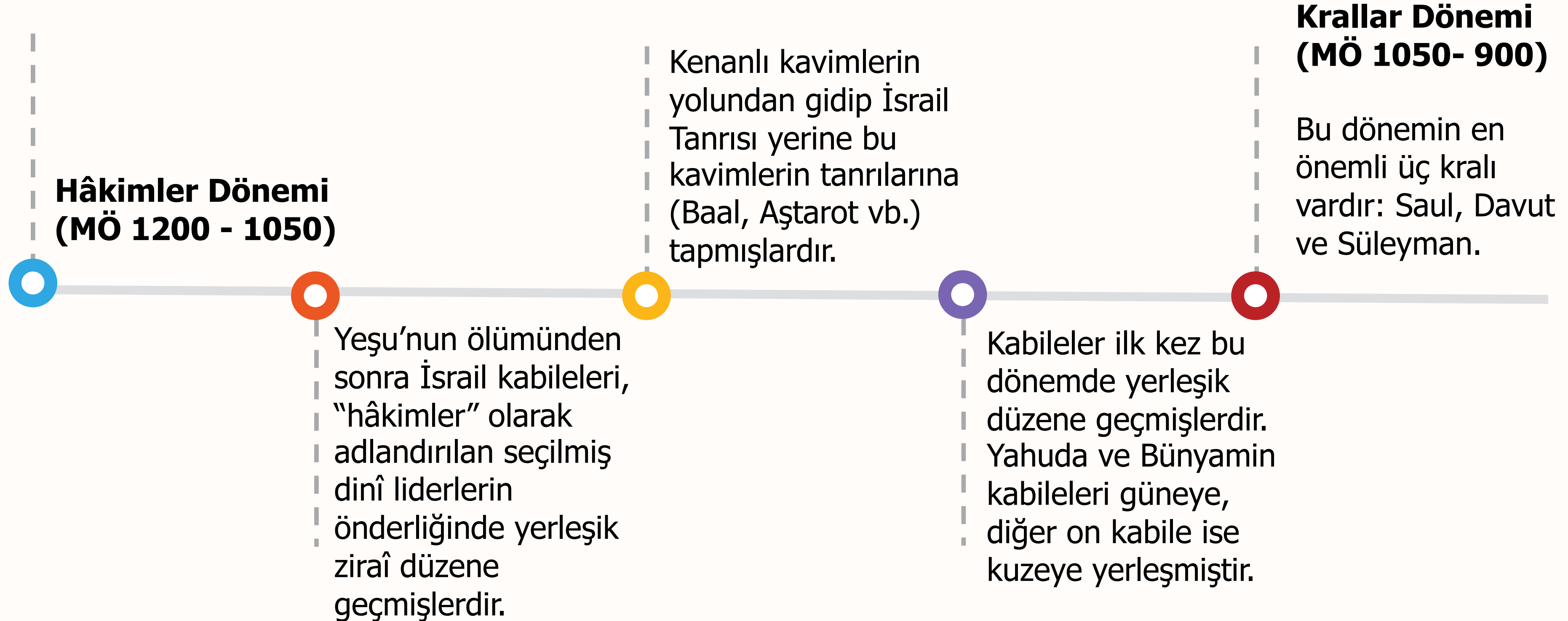
Bu ahit kapsamında Tanrı Yahve tarafından Hz. Musa'ya İsrailoğulları'nın uyması gereken kuralları içeren Tevrat verilmiştir.

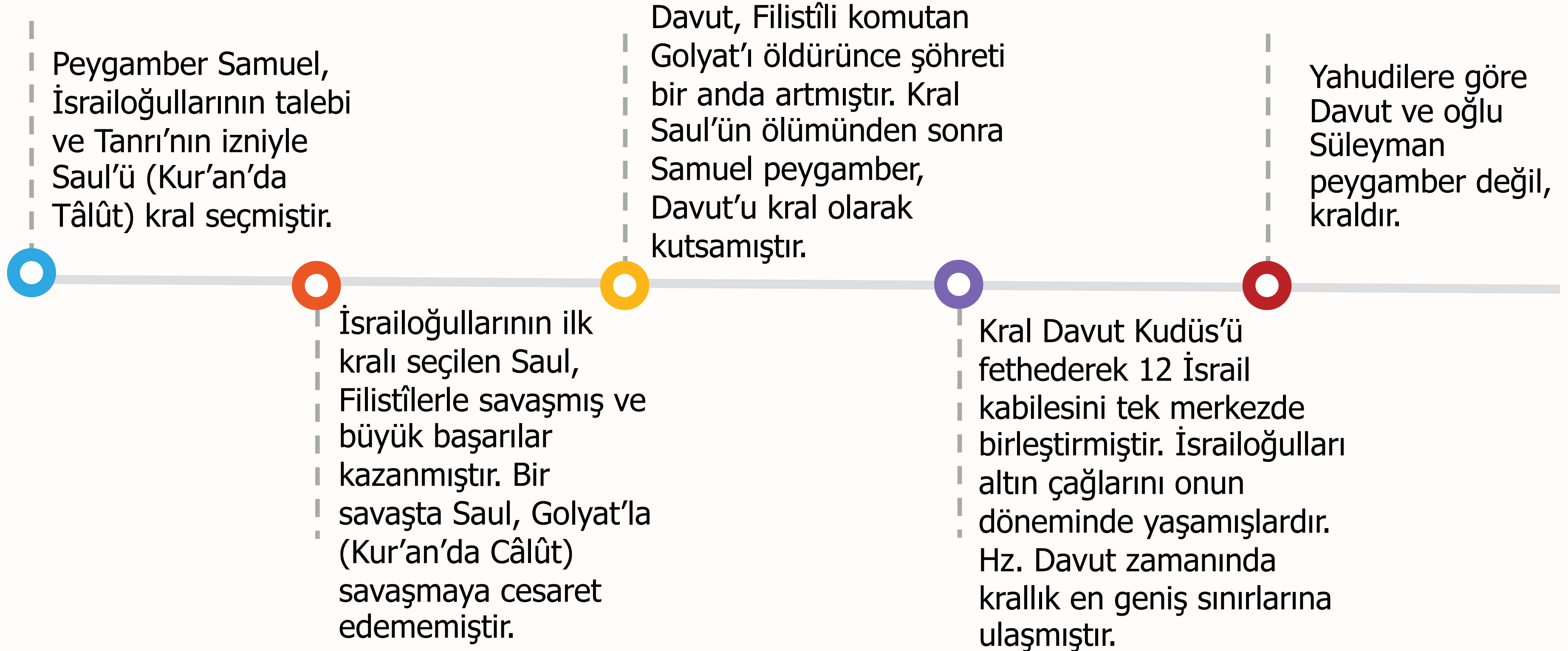
İsrailoğulları, Hz. Musa zamanında Kenan topraklarına girememişlerdir. Hz. Musa'nın Sina Dağı'ndayken İsrailoğulları altından buzağı heykeli yapıp onu ilah edinmişlerdir. Daha sonra Kenan topraklarında yaşayan halkla savaşmak istememiş ve Hz. Musa'ya isyan etmişlerdir.

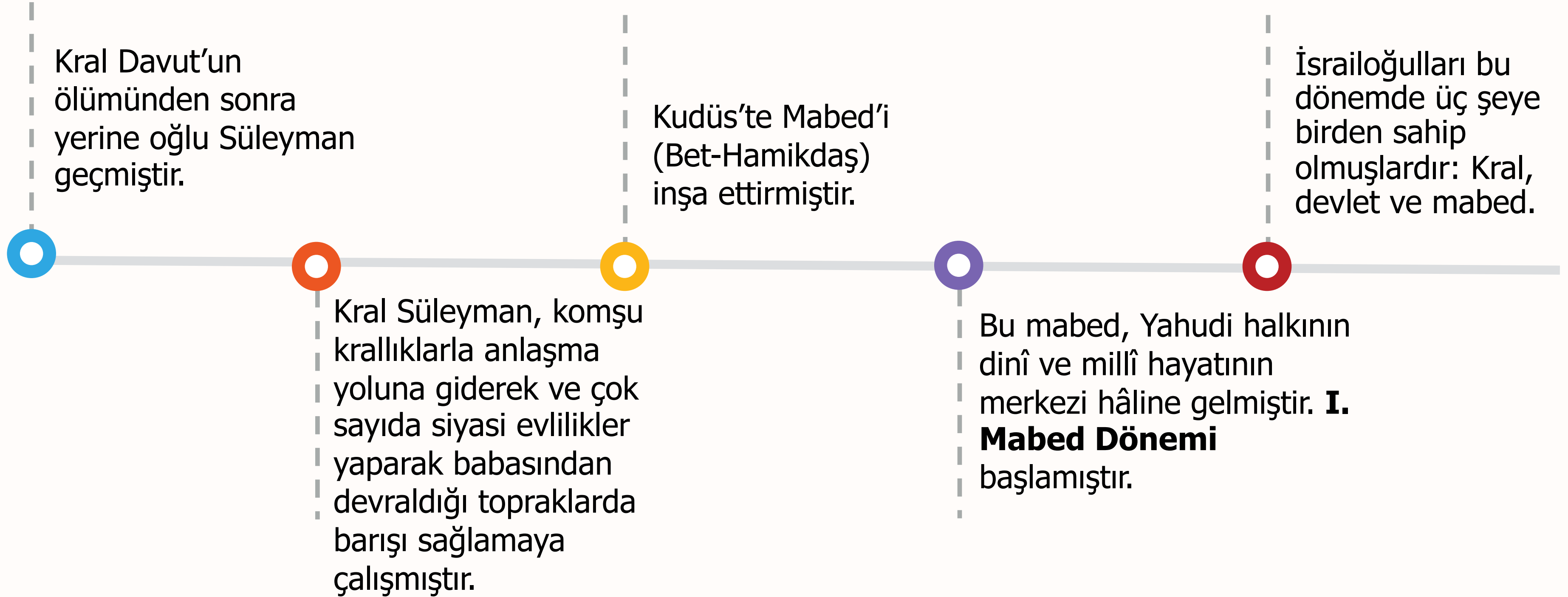
Mısır’dan çıkan bu ilk nesil, İsrail Tanrısı’na karşı gelmenin cezası olarak kırk yıl boyunca çöle mahkûm edilmiş, vadolunan topraklara girmelerine izin verilmemiştir. Çöl dönemi boyunca itaatsiz tutumlarını sürdürmüşlerdir.

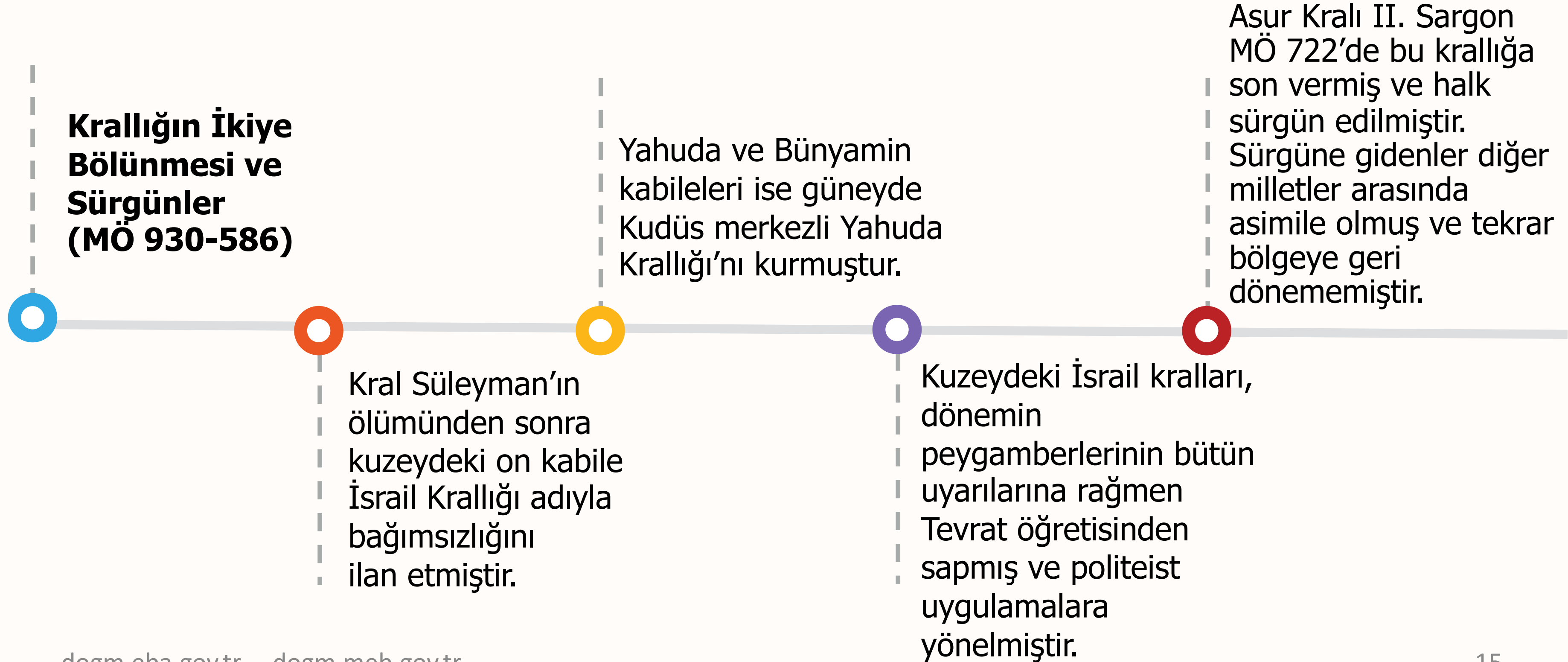
Hz. Musa’dan sonra İsrailoğulları Yeşu önderliğinde vaat edilmiş topraklara girmiştir. Yeşu, müstakil bir devlet kurmadı. Toprakları on iki kabile arasında paylaştırmıştır.

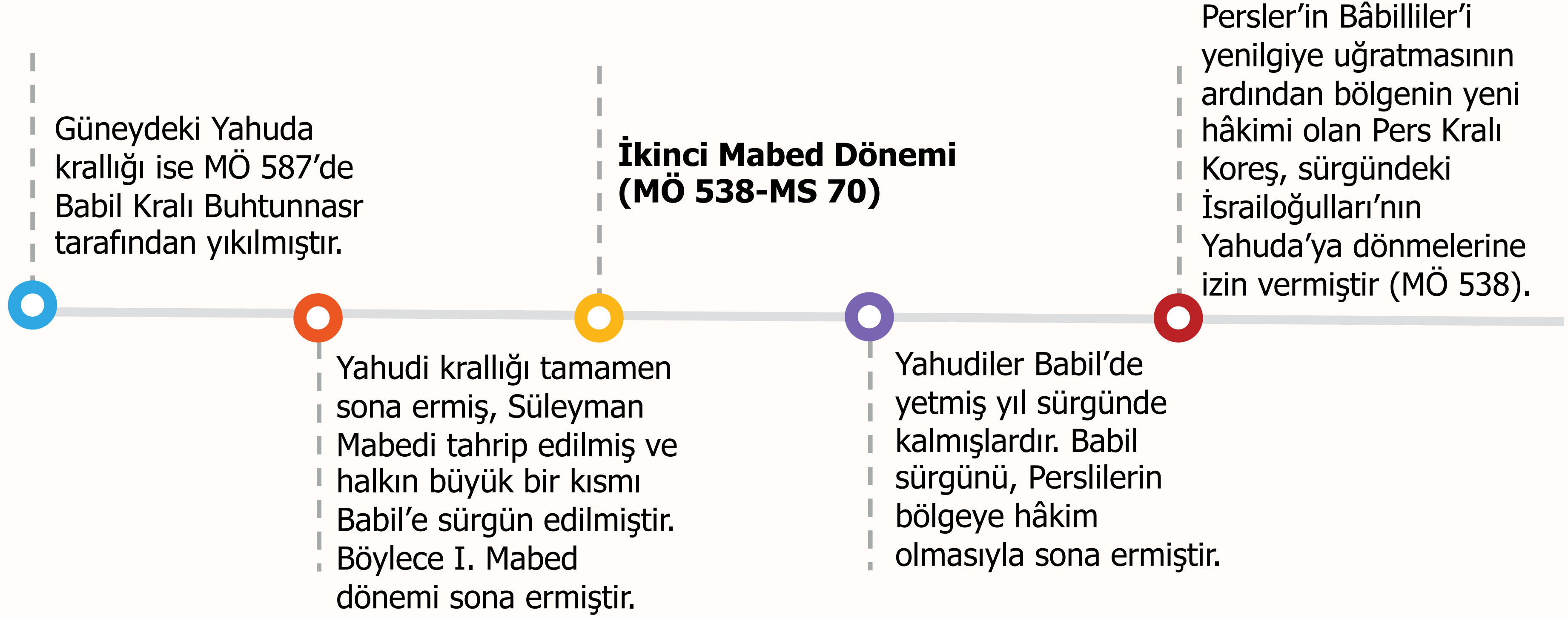

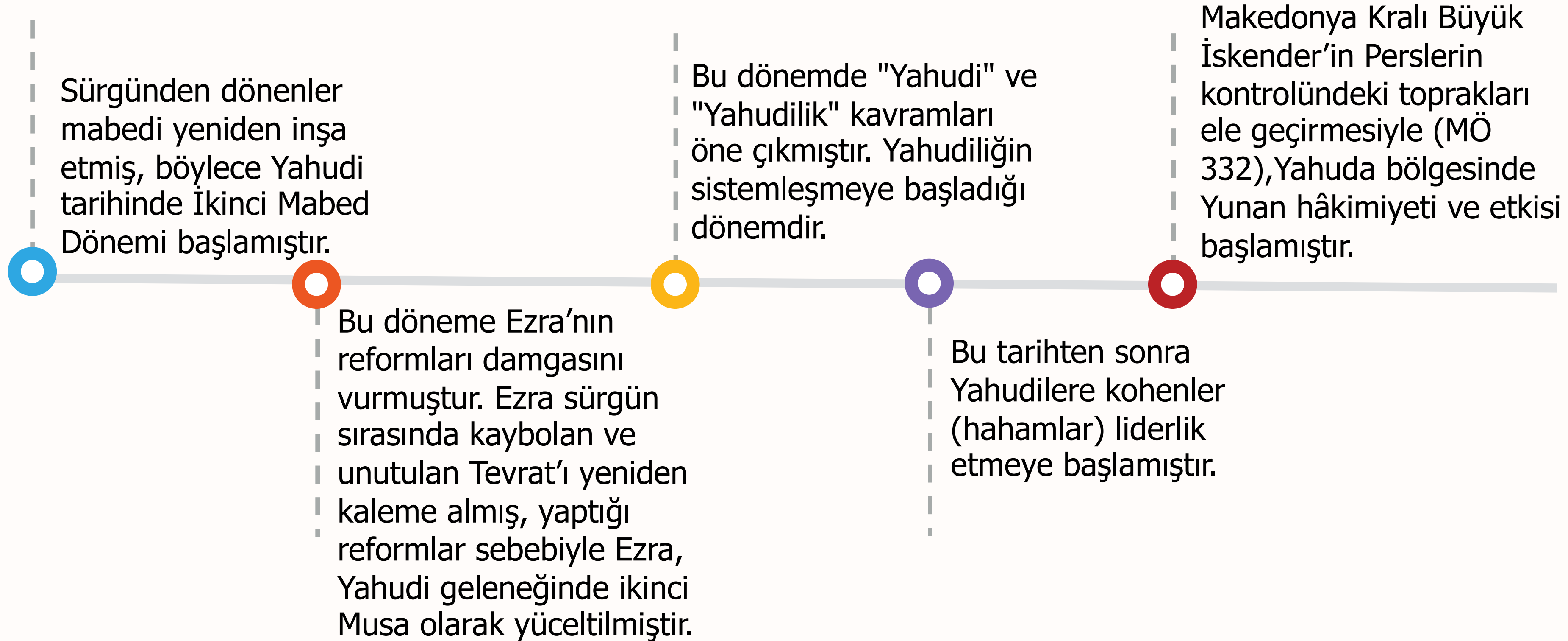

Hâkimler Dönemi
(MÖ 1200 - 1050)
Yeşu'nun ölümünden sonra İsrail kabileleri, "hâkimler" olarak adlandırılan seçilmiş dinî liderlerin önderliğinde yerleşik ziraî düzene geçmişlerdir.
Kenanlı kavimlerin yolundan gidip İsrail Tanrısı yerine bu kavimlerin tanrılarına (Baal, Aştarot vb.) tapmışlardır.
Kabileler ilk kez bu dönemde yerleşik düzene geçmişlerdir. Yahuda ve Bünyamin kabileleri güneye, diğer on kabile ise kuzeye yerleşmiştir.
Krallar Dönemi
(MÖ 1050- 900)
Bu dönemin en önemli üç kralı vardır: Saul, Davut ve Süleyman.

Peygamber Samuel, İsrailoğullarının talebi ve Tanrı’nın izniyle Saul’ü (Kur’an’da Tâlût) kral seçmiştir.
İsrailoğullarının ilk kralı seçilen Saul, Filistîlerle savaşmış ve büyük başarılar kazanmıştır. Bir savaşta Saul, Golyat’la (Kur’an’da Câlût) savaşmaya cesaret edememiştir.
Davut, Filistîli komutan Golyat’ı öldürünce şöhreti bir anda artmıştır. Kral Saul’ün ölümünden sonra Samuel peygamber, Davut’u kral olarak kutsamıştır.
Kral Davut Kudüs’ü fethederek 12 İsrail kabilesini tek merkezde birleştirmiştir. İsrailoğulları altın çağlarını onun döneminde yaşamışlardır. Hz. Davut zamanında krallık en geniş sınırlarına ulaşmıştır.
Yahudilere göre Davut ve oğlu Süleyman peygamber değil, kraldır.

Kral Davut'un ölümünden sonra yerine oğlu Süleyman geçmiştir.
Kral Süleyman, komşu krallıklarla anlaşma yoluna giderek ve çok sayıda siyasi evlilikler yaparak babasından devraldığı topraklarda barışı sağlamaya çalışmıştır.
Kudüs'te Mabed'i (Bet-Hamikdaş) inşa ettirmiştir.
Bu mabed, Yahudi halkının dinî ve millî hayatının merkezi hâline gelmiştir. **I. Mabed Dönemi** başlamıştır.
İsrailoğulları bu dönemde üç şeye birden sahip olmuşlardır: Kral, devlet ve mabed.

Krallığın İkiye Bölünmesi ve Sürgünler (MÖ 930-586)
Kral Süleyman'ın ölümünden sonra kuzeydeki on kabile İsrail Krallığı adıyla bağımsızlığını ilan etmiştir.
Yahuda ve Bünyamin kabileleri ise güneyde Kudüs merkezli Yahuda Krallığı'nı kurmuştur.
Kuzeydeki İsrail kralları, dönemin peygamberlerinin bütün uyarılarına rağmen Tevrat öğretisinden sapmış ve politeist uygulamalara yönelmiştir.
Asur Kralı II. Sargon MÖ 722'de bu krallığa son vermiş ve halk sürgün edilmiştir. Sürgüne gidenler diğer milletler arasında asimile olmuş ve tekrar bölgeye geri dönememiştir.

Güneydeki Yahuda krallığı ise MÖ 587’de Babil Kralı Buhtunnasr tarafından yıkılmıştır.
Yahudi krallığı tamamen sona ermiş, Süleyman Mabedi tahrip edilmiş ve halkın büyük bir kısmı Babil’e sürgün edilmiştir. Böylece I. Mabed dönemi sona ermiştir.
İkinci Mabed Dönemi (MÖ 538-MS 70)
Yahudiler Babil’de yetmiş yıl sürgünde kalmışlardır. Babil sürgünü, Perslilerin bölgeye hâkim olmasıyla sona ermiştir.
Persler’in Bâbilliler’i yenilgiye uğratmasının ardından bölgenin yeni hâkimi olan Pers Kralı Koreş, sürgündeki İsrailoğulları’nın Yahuda’ya dönmelerine izin vermiştir (MÖ 538).

Sürgünden dönenler mabedi yeniden inşa etmiş, böylece Yahudi tarihinde İkinci Mabed Dönemi başlamıştır.
Bu döneme Ezra'nın reformları damgasını vurmuştur. Ezra sürgün sırasında kaybolan ve unutulan Tevrat'ı yeniden kaleme almış, yaptığı reformlar sebebiyle Ezra, Yahudi geleneğinde ikinci Musa olarak yüceltilmiştir.
Bu dönemde "Yahudi" ve "Yahudilik" kavramları öne çıkmıştır. Yahudiliğin sistemleşmeye başladığı dönemdir.
Bu tarihten sonra Yahudilere kohenler (hahamlar) liderlik etmeye başlamıştır.
Makedonya Kralı Büyük İskender'in Perslerin kontrolündeki toprakları ele geçirmesiyle (MÖ 332),Yahuda bölgesinde Yunan hâkimiyeti ve etkisi başlamıştır.

Büyük İskender'in ölümünden sonra, Yunan kültürü Yahudilere dayatılmaya başlamış, sünnet ve Cumartesi (Şabat) kutlamaları yasaklanmış, mabede Zeus heykeli dikilmiş ve Yahudiler putlara tapmaya mecbur bırakılmışlardır.

Yunanca konuşan Mısır Yahudi cemaati için Tevrat, Yunancaya tercüme edilmiştir. Bu çeviriye "Septuagint" (Yetmişler Çevirisi) denilmiştir.

MÖ 63'de Romalılar bölgeyi ele geçirince Yahudiler Roma'ya karşı ayaklanmışlardır.

MS 70'de Kudüs Romalı askerlerce tahrip edilmiş, Mabed ikinci kez yıkılmış ve Yahudilerin büyük bir kısmı sürgüne gönderilmiştir.

İkinci Mabed Dönemi'nde Ferisilik, Sadukilik ve Essenilik adıyla bilinen üç büyük Yahudi grubu ortaya çıkmıştır.

İkinci Mabed Dönemi Sonrası Yahudilik (MS 70-MS 600).

Romalılar'ın Yahuda'yı ele geçirmesiyle birlikte (MÖ 63) Yahuda Krallığı sona ermiş, Yahuda doğrudan Roma yönetimine bağlanmıştır.

Bu dönemde İsa Mesih hareketi ortaya çıkmıştır. Tebliğiyle taraftar toplayan İsa Mesih'in Yahudi din adamlarının şikâyeti üzerine Roma Valisi Pilatus tarafından yalancı mesihlikle suçlanarak çarmıha gerildiğine inanılmaktadır.

Kudüs, Romalılar tarafından kuşatılmış, mabed yıkılmış ve Yahudiler Kudüs'ten çıkarılmıştır (MS 66-70).

Bu dönemde Yahudi sözlü literatürünü oluşturan Mişna ve Talmud derlenmiştir. Sözlü geleneğin derlenmesiyle Rabbanî Yahudilik ortaya çıkmıştır.

Bu dönemde Yahudi dininin merkezine ikinci mabed döneminde ağırlıklı yere sahip olan mabed, kurban ve kohen sınıfı yerine Tevrat, sinagog ve din bilginleri (rabbiler) geçmiştir.

Küçük bir Yahudi mezhebi olarak ortaya çıkan Hıristiyanlık, hem Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun resmî dini hem de Yahudiliğe rakip bir din haline gelmiştir

Bu dönemde İsa Mesih hareketi ortaya çıkmıştır. Tebliğiyle taraftar toplayan İsa Mesih'in Yahudi din adamlarının şikâyeti üzerine Roma Valisi Pilatus tarafından yalancı mesihlikle suçlanarak çarmıha gerildiğine inanılmaktadır.

Yahudiler, MS 70'deki sürgünden sonra 1948'de İsrail Devleti kuruluncaya kadar sürgünde yaşamışlardır.

1.2. Yahudiliğin İnanç Esasları

Yahudiliğin İslam'daki gibi bağlayıcı bir amentüsü (inanç esasları) yoktur.

Tevrat'taki "On Emir" pek çok Yahudi din bilgini tarafından Yahudiliğin temelini oluşturan prensiplerin özeti kabul edilmiştir.

Ağlama duvarı (Kudüs)

- **On Emir:** Hz. Musa'ya Sina'da taş tabletler üzerine yazılı olarak verildiğine inanılan ilâhî emirlerdir.

On emir şunlardır:

Yahudilikte inanç esaslarını bugünkü şekliyle tespit eden kişi, Yahudi din bilgini Musa b. Meymûn'dur (ö. 1204).

İbn Meymûn'un belirlediği13 iman esası; Tanrı, peygamberlik, kutsal kitap, ilahî yargı, ahiret ve mesih inançlarından oluşur.

On Üç İman Esası

- Tanrı'nın varlığına ve her şeyi yarattığına,
- Tanrı'nın bir cisminin olmadığına ve tasvir edilemeyeceğine,
- Ritüellerin sadece Tanrı'ya yapılacağına,
- Tanrı'nın birliğine,
- Tanrı'nın ezelî ve ebedî olduğuna,
- Peygamberlerin bütün sözlerinin doğruluğuna,

Mûsâ'nın gelmiş ve gelecek bütün peygamberlerin en büyüğü olduğuna,

Mevcut Tevrat'ın Tanrı tarafından Mûsâ'ya verilenle aynı olduğuna,

Tevrat'ın değiştirilmeyeceğine ve son şeriat olduğuna,

Tanrı'nın insanların bütün düşüncelerini ve eylemlerini bildiğine,

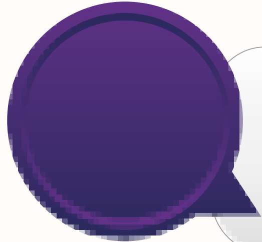
Tanrı'nın emirlerini yerine getirenleri mükâfatlandıracağına, karşı gelenleri cezalandıracağına,

Mesih'in gelmesi gecikse de geleceğine,

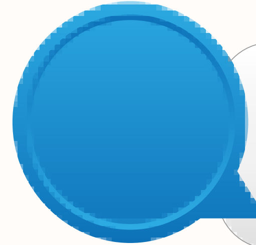
Tanrı'nın ölüleri dirilteceğine inanmak.

Tanrı:

Yahudi inancına göre;

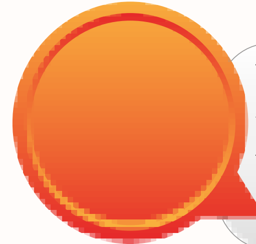
Tanrı birdir, eşi ve ortağı yoktur.

Tanrı'nın Yehova ve Elohim olmak üzere iki özel ismi vardır.

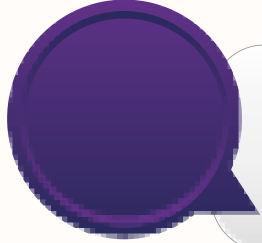
Tanrı Yehova'dan başka tanrılar edinmek ve puta tapmak büyük günah kabul edilir.

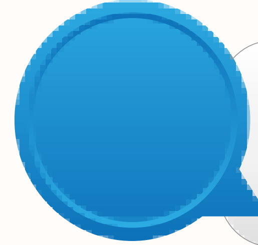
Yehova/Yahve tüm insanların yaratıcısı olmakla birlikte, özel olarak Yahudilerin rehberi, koruyucusu ve kurtarıcısıdır.

Peygamberlik:

Yahudi inancına göre;

Tanrı ile İsrailoğulları arasında aracılık eden peygamberler vardır.

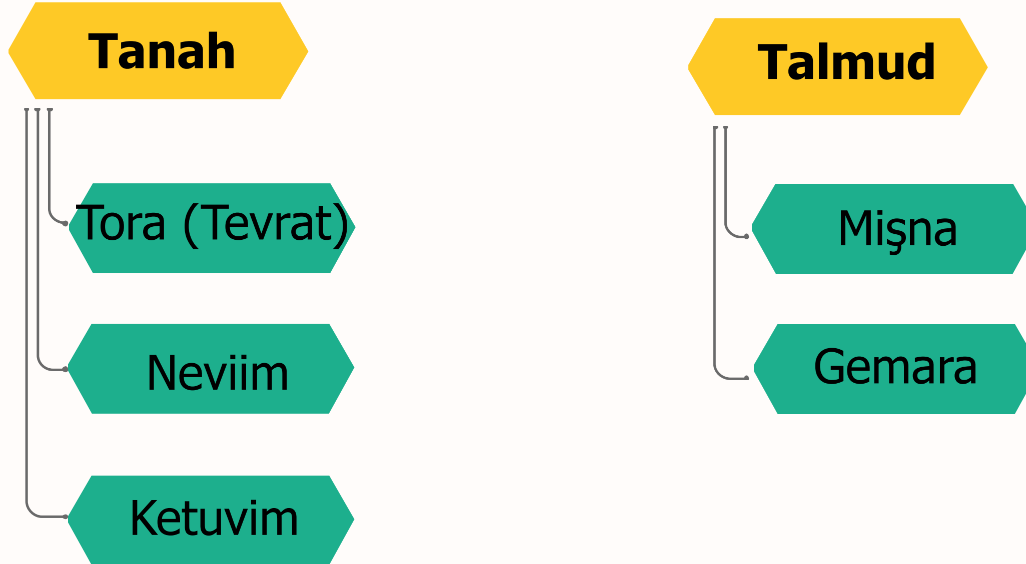
Peygamberlik Hz. İbrahim ile başlar. Hz. Musa ile zirveye ulaşır, Malaki ile sona erer.

Yahudi inancına göre peygamberler arasında sadece Hz. Musa vahyi aracısız almıştır. Bu yüzden onun dinde özel bir yeri vardır.

Yahudi kutsal kitap külliyatı, yazılı ve şifahî olmak üzere iki kısma ayrılır. Yazılı olana "Tanah"; şifahî olana ise "Talmud" adı verilir.

Kutsal Kitap:

Tora (Tevrat)

Dünyanın yaratılışından Hz. Musa'nın vefatına kadar geçen olayları ve Tanrı'nın İsrailoğullarına verdiği hükümleri içerir.

Tanrı'nın Hz. Musa'ya vahyidir. Diğer Yahudi mezhepleri ise Tora'nın yüzyıllar içinde birçok yazar tarafından kalem alındığı görüşündedir.

5 kitaptan oluşur.

Neviim

"Peygamberler" demektir. İsrailoğullarına gönderilmiş peygamberlerden bahseder. 8 kitaptan oluşur.

Ketuvim

"Yazılar" demektir. İsrailoğullarının tarihinden ve çeşitli yazılardan oluşur. 11 kitaptan oluşur.

Ahiret:

Yahudi inancına göre;

Yahudi kutsal kitabında ahiretin varlığı ve ahirete iman konusunda açık bir bilgi bulunmaz.

Öte dünya ve yeniden diriliş gibi inançlar, Yahudi geleneğinde çok geç dönemde, özellikle İslam'ın etkisiyle ortaya çıkmıştır.

Günümüz Yahudi mezhepleri arasında öte dünya, yeniden dirilme, cennet ve cehennem inancı konularında farklı görüşler vardır.

Mesihçilik:

"Mesih" kavramı başlangıçta Tanrı tarafından görevlendirilen kralları ifade etmekteydi.

Zamanla, ahir zamanda ortaya çıkacak ve Yahudileri düşmanların elinden kurtarıp Mesih Çağı'nı başlatacak bir kurtarıcı anlamı kazandı.

Mesih beklentisi Yahudiler baskı altında olduklarında daha fazla artmış ve birçok kişi böyle zamanlarda mesihlik iddiasında bulunmuştur.

Günümüzde mesih beklentisi, Ortodoks Yahudiliğin temel inançlarından biridir. Reformist Yahudilikte ise mesih öğretisi kabul edilmez.

Ahit ve Seçilmişlik:

- Yahudi inancına göre Tanrı, İsrailoğullarıyla bir ahit yapmış ve onları kendisi için özel bir kavim olarak seçmiştir.

- Tanah'ta iki farklı ahitten bahsedilir:

Hz. İbrahim ile yapılan ahit

Tanrı'nın Hz. İbrahim, Hz. İshak ve Hz. Yakub'la yaptığı ahittir.

Bu ahit tek taraflıdır.

Tanrı, Hz. İbrahim'in soyunu çoğaltacağını ve onları kutsal topraklara mirasçı yapacağını vadeder.

Hz. Musa ile yapılan ahit

Tanrı ile tüm İsrail halkı arasında yapılan ahittir.

İsrailoğulları, Hz. Musa'ya Sina Dağı'nda verilen emirlere uymaları hâlinde, "kutsal kavim" olarak Tanrı'nın özel ilgisini kazanacaklardır.

İtaatsizlik hâlinde ise kutsal topraklar dâhil Tanrı'nın yardımıyla elde ettikleri her şeylerini kaybedeceklerdir.

Hz. Musa Dönemi'ndeki "dinsel seçilmişlik" (kutsal kavim) anlayışı, İkinci Mabed Dönemi'nden itibaren yerini "etnik seçilmişlik" (üstün ırk) düşüncesine bırakmıştır.

Modern dönemde bazı Yahudi bilginler seçilmişlik düşüncesini, toplumlar arası eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle reddederler.

Kutsal Toprak (Arz-ı Mev'ûd-Vaadedilmiş Topraklar)

Yahudi inancına göre yeryüzünün merkezinde bulunduğuna inanılan Filistin toprakları, Tanrı'nın kutsallığının ve hükümranlığının doğrudan tecelli ettiği bölgeyi ifade eder.

Filistin'de yer alan Kudüs, krallığın merkezi ve mabedin inşa edildiği yer olması nedeniyle kutsal kabul edilmiştir.

Yahudiler, tarihte birçok kez kutsal topraklardan sürgün edilmişlerdir.

Yahudiler, dinî bir merkez kabul etmeleri dolayısıyla, her zaman kutsal topraklara geri dönmenin yolunu aramışlardır.

Yahudi din otoriteleri, zorunlu kalmadıkça kutsal toprakların dışında yaşamayı veya kutsal topraklar dışında bir devlet kurmayı dine aykırı kabul ederler.

Bunun sebebi, Yahudiliğin en temel kurum (Bet Hamikdaş) ve kurallarının bu topraklarda yaşanabilecek şekilde belirlenmiş olmasıdır.

- Yahudilerin kutsal toprak inancıyla günümüzdeki işgalleri:

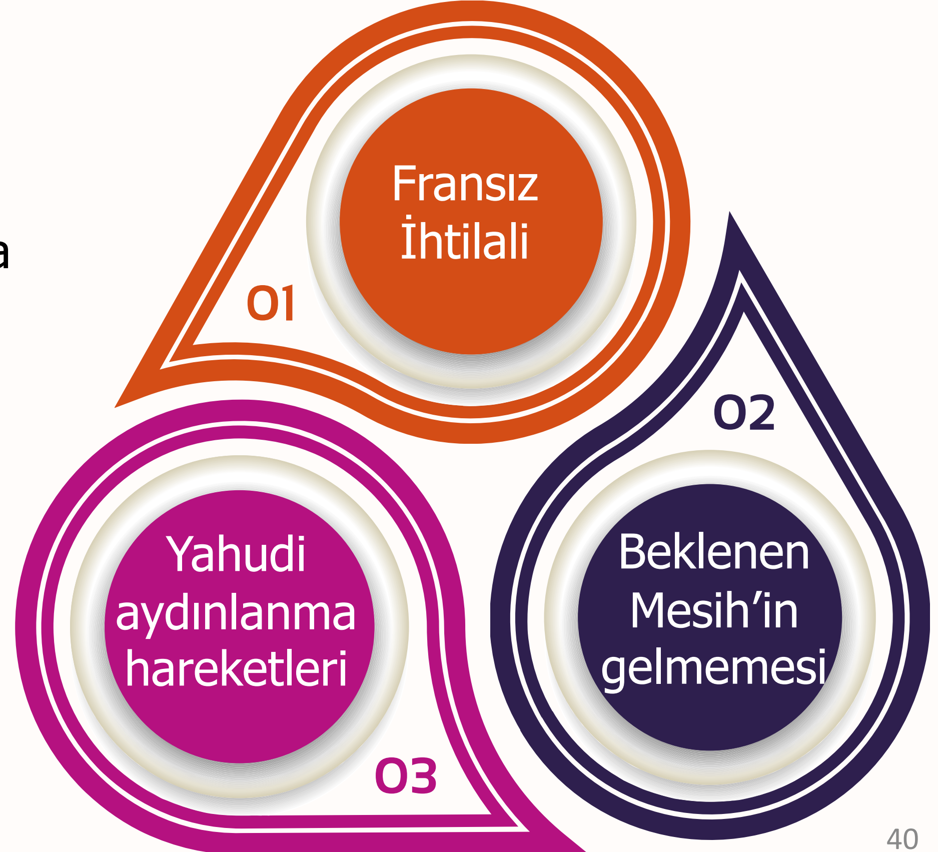

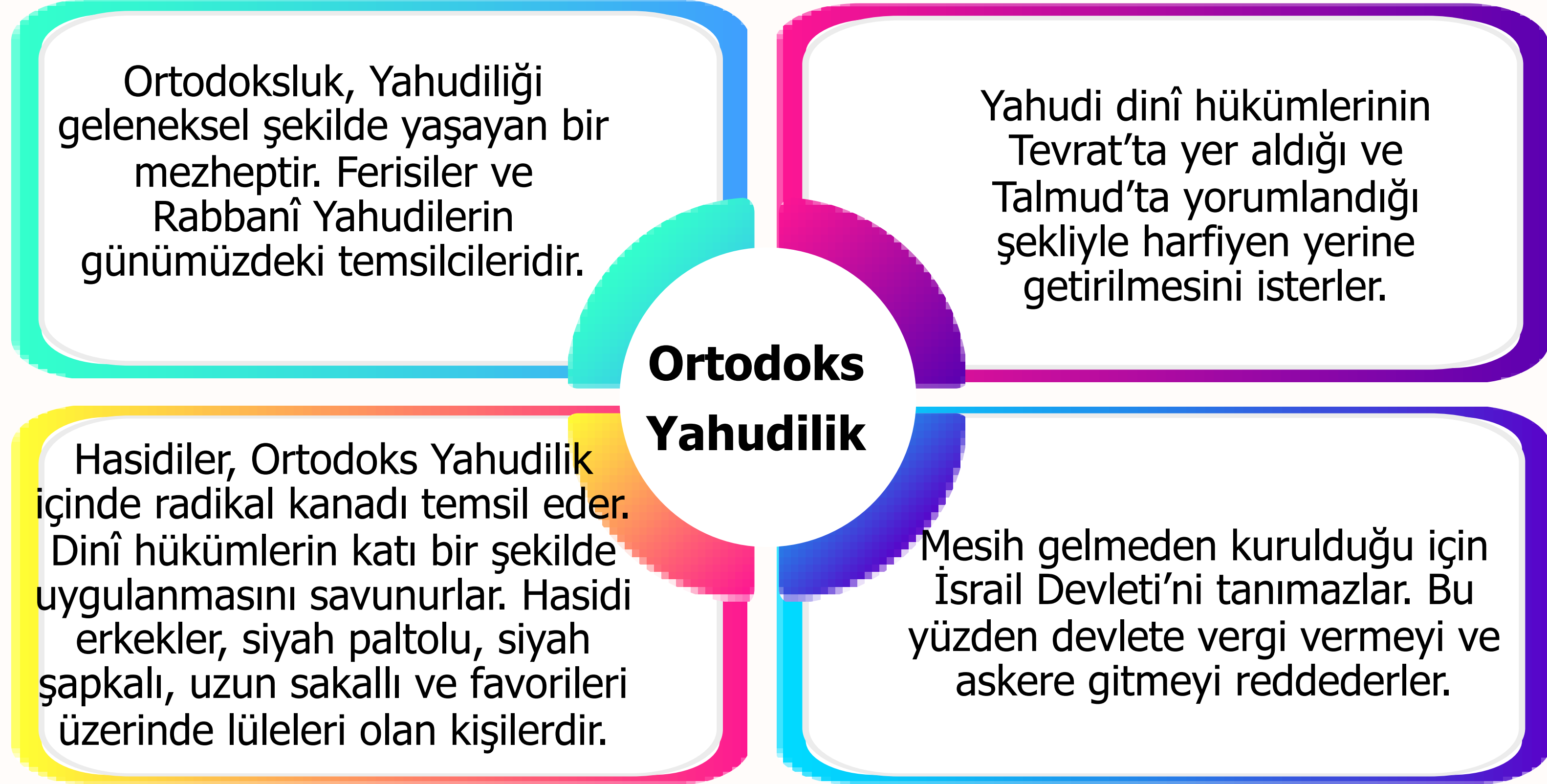

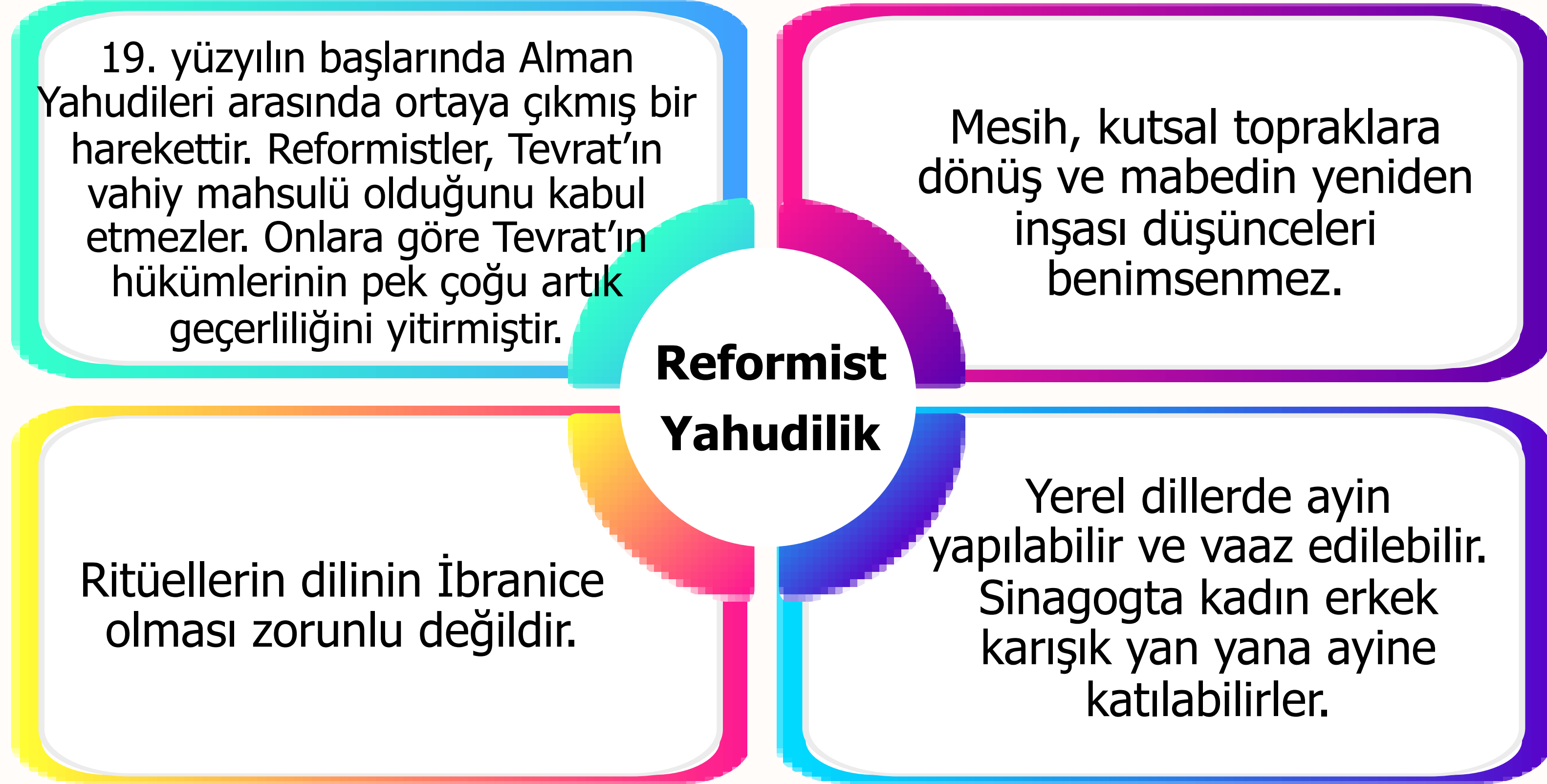
Günümüz Yahudi Akımları

- Günümüz Yahudi akımlarının ortaya çıkışında etkili olan bazı olaylar yaşanmıştır.

- Bu olaylardan bazıları şunlardır:

Ortodoks Yahudilik
Ortodoksluk, Yahudiliği geleneksel şekilde yaşayan bir mezheptir. Ferisiler ve Rabbanî Yahudilerin günümüzdeki temsilcileridir.
Yahudi dinî hükümlerinin Tevrat'ta yer aldığı ve Talmud'ta yorumlandığı şekliyle harfiyen yerine getirilmesini isterler.
Hasidiler, Ortodoks Yahudilik içinde radikal kanadı temsil eder. Dinî hükümlerin katı bir şekilde uygulanmasını savunurlar. Hasidi erkekler, siyah paltolu, siyah şapkalı, uzun sakallı ve favorileri üzerinde lüleleri olan kişilerdir.
Mesih gelmeden kurulduğu için İsrail Devleti'ni tanımazlar. Bu yüzden devlete vergi vermeyi ve askere gitmeyi reddederler.

19. yüzyılın başlarında Alman Yahudileri arasında ortaya çıkmış bir harekettir. Reformistler, Tevrat'ın vahiy mahsulü olduğunu kabul etmezler. Onlara göre Tevrat'ın hükümlerinin pek çoğu artık geçerliliğini yitirmiştir.
Mesih, kutsal topraklara dönüş ve mabedin yeniden inşası düşünceleri benimsenmez.
Reformist Yahudilik
Ritüellerin dilinin İbranice olması zorunlu değildir.
Yerel dillerde ayin yapılabilir ve vaaz edilebilir. Sinagogta kadın erkek karışık yan yana ayine katılabilirler.

Muhafazakâr Yahudilik

Reformistlerin Tevrat'ın beşer eliyle yazıldığı iddiasını kabul etmezler.

Tevrat'ın ilahî ilhamla yazdırılmış bir kitap olduğuna inanırlar.

Bu hareket, seçilmişlik düşüncesini, toplumlararası eşitlik ilkesine ve modern insan anlayışına ters düştüğü için reddeder.
Yahudiliği bir din olarak değil Yahudi toplumunun oluşturduğu ve sürekli gelişen bir medeniyet olarak tanımlarlar.
Yeniden Yapılanmacı Yahudilik
Tevrat'ı vahyedilmiş ilahî bir kitap olarak değil, Yahudi medeniyetinin bir parçası görürler.

Siyonizm

Siyonizm, kökleri 19. yüzyıla dayanan, Filistin'de bir Yahudi devleti kurma amacıyla ortaya çıkan siyasi bir harekettir.

Dinî Siyonizm: Kurtarıcı Mesih beklentisine dayanır. Mesih geldiğinde yeryüzünde Tanrı krallığı kurulacak ve bütün insanlık tek bir ırka bağlanacaktır. Bazı dinî Siyonist gruplar, Mesih önderliğinde kurulmadığı için modern İsrail devletini tanımazlar.

Politik Siyonizm: Theodor Herzl'in başı çektiği bu hareket seküler karakterlidir ve dinî hedefleri yoktur. Amaç, günümüz politik milliyetçilik anlayışı çerçevesinde Yahudi kimliğinin yeniden oluşturmaktır.

Politik Siyonistlerin Filistin'de bir Yahudi devleti kurma çabaları II. Abdülhamit'in karşı koymasıyla önce başarısız olur. Fakat İngiltere ve Amerika'nın desteğiyle David Ben-Gurion 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'nin kurulduğunu resmen ilan eder.

1.3. Yahudiliğin Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları

Günlük, Haftalık ve Yıllık Ritüeller:

- Yahudilikte dinî ritüeller, günlük, haftalık ve yıllık olmak üzere bireysel veya cemaat hâlinde yapılır.

Günlük İbadet

Günlük ritüel, evde bireysel veya mabette cemaat halinde, sabah, öğleden sonra ve güneş battıktan sonra dua etmekten ibarettir.

Günlük ritüellerin temelini "Şema Yisrael" (Dinle İsrail) duası ile Amida oluşturur.

Erkekler, sabah ritüelinde, diğer vakitlerden farklı olarak başlarına ve omuzlara Tallit örterler.

Haftalık İbadet

Şabat (Cumartesi), haftanın en kutsal günüdür. Bu günde Yahudiler hiçbir iş yapmazlar.

Bunun nedeni, Yahudi inancına göre Tanrı'nın dünyayı altı günde yaratmış ve yedinci gün, yani Cumartesi günü dinlenmiş olmasıdır.

Tanrı bu günü Yahudiler için bir dinlenme ve ritüellerini yerine getirme günü ilan etmiştir.

Dinî Bayramlar:

Roş-Haşana

Yahudi takviminde yılbaşıdır. Yahudiler, yılın ilk gününün Tanrı'nın hüküm günü olduğuna ve herkesin kaderinin bu günde belirlendiğine inanırlar.

Yom Kippur

Kefaret günü. Yom Kippur, Yahudilerin en kutsal günüdür. Roş-Haşana'nın ilk gününden başlayıp on gün devam eden tövbenin sonundaki kefaret günüdür.

Simha Tora

Tevrat'ı hatim bayramı. "Tora Sevinci" anlamına gelen Simha Tora, Sukot'un sonunda, sinagogdaki haftalık Tevrat okumalarının bir yıllık döngüsünün tamamlanışının kutlandığı bayramdır.

Fısıh

Hamursuz Bayramı. Mısır'dan çıkışın anısına kutlanır. Yahudi takvimine göre Fısıh 15 Nisan'da başlar ve bir hafta sürer. Bu günlerde mayasız ekmek (matsa) yenir.

Şavuot

Haftalar bayramı. Şavuot, Tevrat'ın Sina'da İsrailoğullarına indirilmesi anısına kutlanır. "Tora Bayramı" da denir.

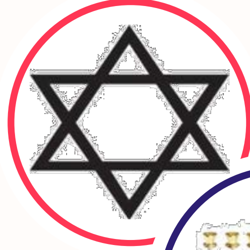
Sukot

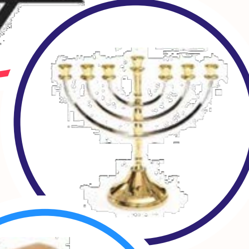
Çardaklar bayramı. İsrailoğullarının Mısır'dan çıktıktan sonra kırk yıl çölde dolaşmalarının anısına kutlanan bir bayramdır.

Bu bayramda geçmişi yâd etmek için çadırlar kurulur ve ağaç dallarıyla süslenir.

Semboller:

Davut Yıldızı (Magen David): Yahudiliğin ve Yahudi kimliğinin sembolü kabul edilir. Davut Yıldızı, Yahudilik simgesi olarak ilk kez Prag Yahudi topluluğu tarafından kullanılmıştır. Günümüzde İsrail Devleti'nin bayrağında bulunur.

Menora: Yedi kollu şamdan. En eski Yahudi sembolüdür. Hz. Musa'nın Sina Dağı'nda gördüğü yanan çalıyı temsil eder.

Mezuza: Evlerin giriş kapısının sağ pervazına yerleştirilen ve içinde Tevrat'tan bölümlerin yazılı olduğu kâğıtların yer aldığı tahta veya metal kutucuktur.

Tallit: Kenarları saçaklı, üzerinde Tevrat'tan bölümler yazılı olan bir dua şalıdır.

Tefilin: Erkeklerin sol kollarına ve alınlarına muska şeklinde bağladıkları, içinde Şema Yisrael duasının yazılı olduğu iki kutucuktan ve bir deri kayıştan ibarettir.

Kippa: Erkeklerin ritüel esnasında ve Tevrat çalışırken başlarına örttükleri küçük takke biçiminde başlık.

Şofar: Roş-Haşana ve Yom Kipur bayramlarında çalınan koç veya keçi boynuzundan yapılmış bir borudur.

Kutsal Mekânlar:

Bet Hamikdaş (Süleyman Mabedi):

Kral Süleyman'ın MÖ 967-960 yıllarında Kudüs'te yaptırdığı mabettir.

Süleyman Mabedi, MÖ 586'da Babililer tarafından tahrip edilmiştir.

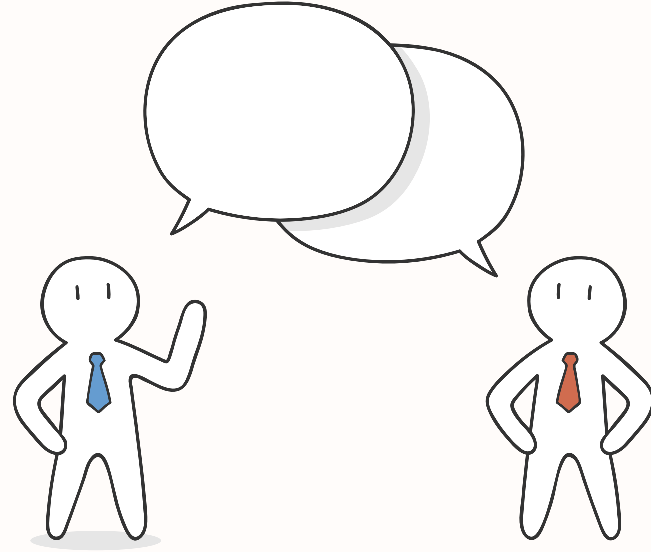
MÖ 515'de Pers İmparatorluğu döneminde sürgünden dönem Yahudilerce yeniden inşa edilmiştir.

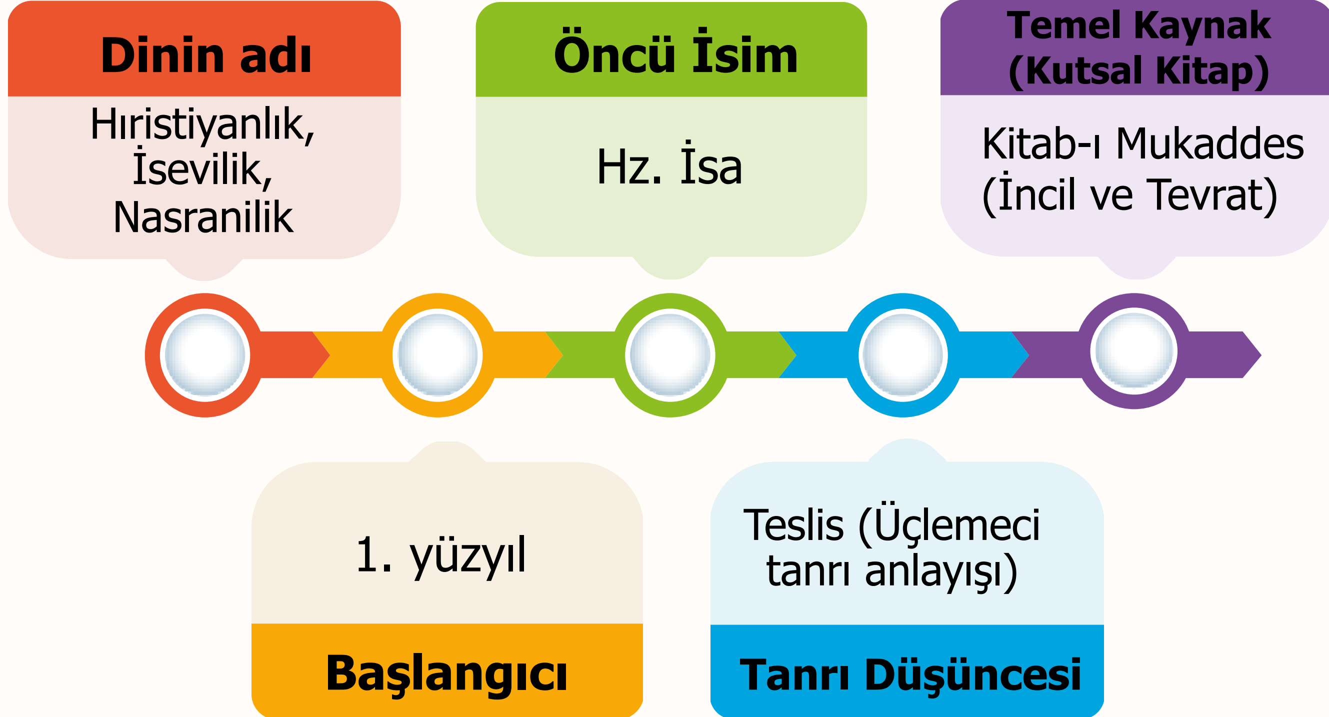
En son Romalılar tarafından MS 70 yılında ikinci kez yıkılmıştır.

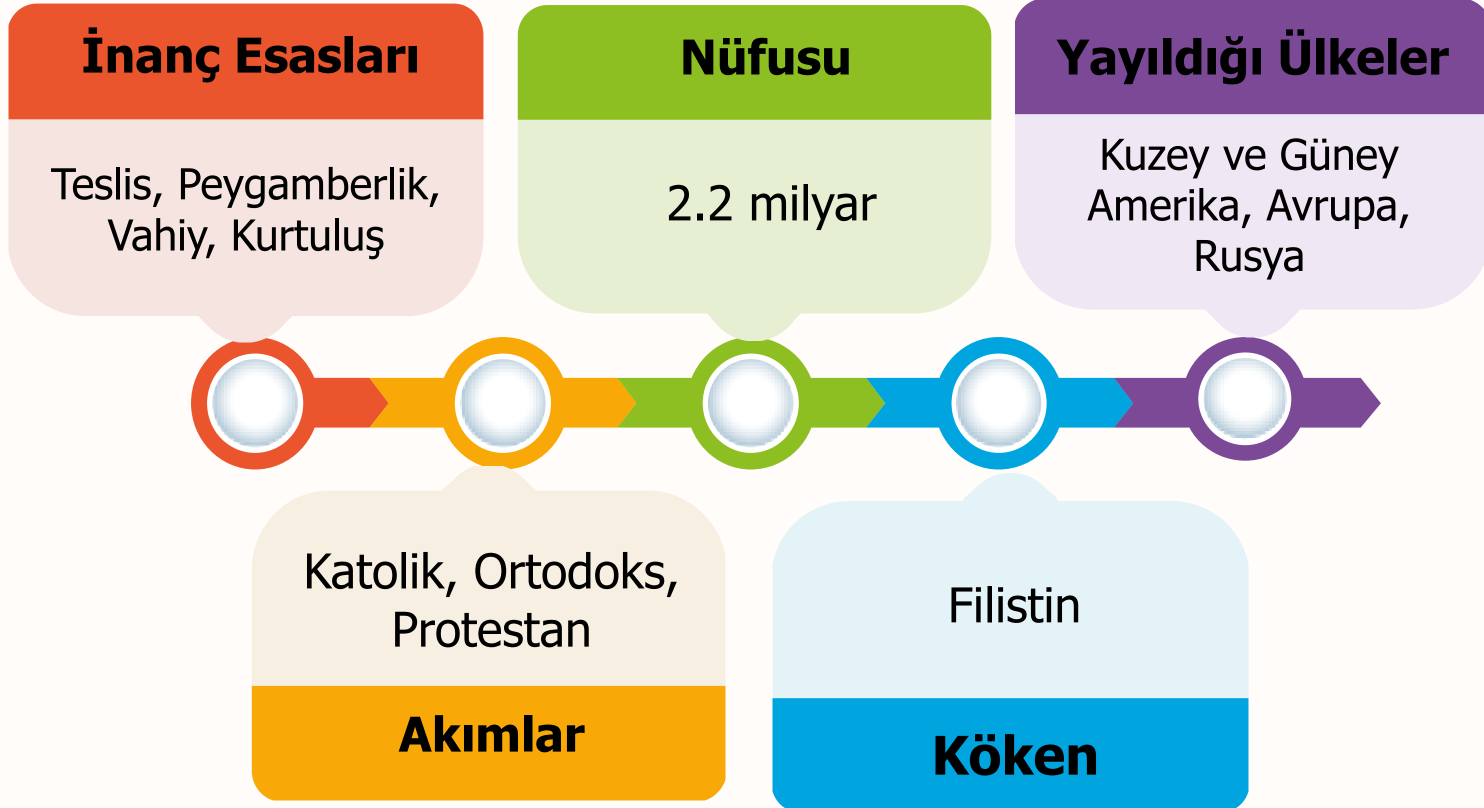
Günümüzde Süleyman Mabedi’nden geriye sadece "batı duvarı" (ağlama duvarı) kalmıştır.

- **Hıristiyanlık hakkında neler biliyorsunuz?**

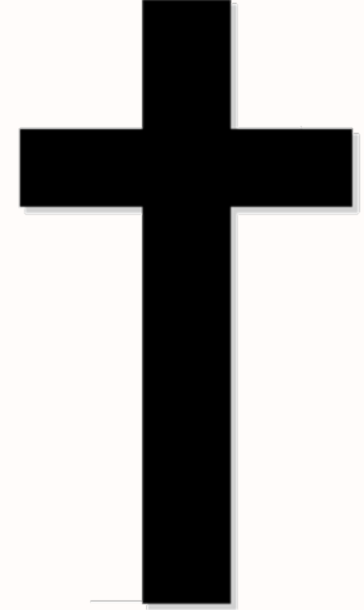

Dinin adı
Hıristiyanlık, İsevilik, Nasranilik
Öncü İsim
Hz. İsa
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)
Kitab-ı Mukaddes (İncil ve Tevrat)
1. yüzyıl
Başlangıcı
Teslis (Üçlemeci tanrı anlayışı)
Tanrı Düşüncesi

İnanç Esasları
Teslis, Peygamberlik, Vahiy, Kurtuluş
Nüfusu
2.2 milyar
Yayıldığı Ülkeler
Kuzey ve Güney Amerika, Avrupa, Rusya
Katolik, Ortodoks, Protestan
Akımlar
Filistin
Köken

2.1. Hıristiyanlığın Tarihçesi

Doğduğu Zemin:

- Hıristiyanlığın doğduğu zeminde Yahudilik ve diğer kültürlerin etkisi önemlidir.
- Bu dönemde birbirinden farklı birçok Yahudi mezhebi bulunmaktaydı.
- Grek, Roma, Helenistik ve Pagan (Putperest) kültürleri de Hıristiyanlığın oluşmaya başladığı dönemde etkili olmuştur.

Doğuşu:

- Hıristiyanlar dinlerinin kurucusu olarak Hz. İsa'yı görürler.
- Hıristiyanların bir çoğuna göre Hz. İsa mucizevi bir kimliğe sahip, tanrısal özellikleri olan bir kişiliktir.

Hz. İsa'nın doğumu tablosu

- Hz. İsa’nın yaşadığı dönemde farklı Yahudilik anlayışlarının olduğu görülmektedir.

- Hz. İsa, söylemlerinden rahatsız olan Yahudi din adamlarının kışkırtması ve Romalıların infaz etmesi sonucu çarmıh hadisesiyle karşı karşıya kalmıştır.

- Hz. İsa sonrası dönemde Hıristiyanlık en genel hatlarıyla ikiye ayrılmıştır:

Yahudi-Hıristiyanlığı

Hz. İsa'nın Musa şeriatine sadık bir Yahudi gibi yaşaması sebebiyle Musa şeriatine uymayı öğütleyen ve İsa'nın beklenen Mesih olduğuna inanan akıma Yahudi-Hıristiyanlığı denir.

Gentile-Yahudiliği

(Yahudi olmayan/ Putperest kökenli Hıristiyanlar):

- Kurtuluş için Musa şeriatine uymanın şart olmadığını, sadece İsa'nın insanlığın günahları için kurban olduğuna iman etmenin yeterli olduğunu kabul eden akımdır.
- Bu akımın başını, Tarsuslu Pavlus çekmektedir.
- Günümüzdeki tüm Hıristiyan mezhepleri, Gentile Hıristiyanlığının devamıdır.

Pavlus:

1

Başlangıçta İsa'ya inananlara zulmeden Pavlus sonradan Hıristiyan olmuştur.

2

Musa şeriatının esnetilmesinde, Tanrı yerine İsa'yı merkeze alan Hıristiyanlık yorumunun ve tanrısal özelliğe sahip İsa düşüncesinin ortaya çıkmasında önemli rolü olmuştur.

3

Hıristiyanlığın paganlar arasında yayılması için yolculuklara çıkmış ve misyonerlik yapmıştır.

(Pavlus'un üç misyon yolculuğunun haritası)

(Hıristiyanlığın yayılışını gösteren harita)

Hz. İsa

Hıristiyanlar, MÖ. 5 veya 4 yılında doğan Hz. İsa'yı, Hıristiyanlığın kurucusu olarak kabul ederler.

Havariler Dönemi

Hz. İsa'nın takipçilerinin Hz. İsa sonrası bu dinin yönelimi hakkında karar vermek zorunda kaldıkları dönemdir.

Konstantin'den Büyük Gregory'ye.

Hıristiyanlık Roma İmparatorluğu'nda Konstantin'in ilan ettiği Milan Fermanı'na (313) kadar illegal bir din olarak kabul edilmiştir.

Bu ferman ile beraber imparatorlukta Hıristiyanlara yapılan takibat son bulmuştur.

Bu dönemde İsa'nın Tanrı olmadığını söyleyen Arius (ö. 336) ile İsa'nın Tanrılığını savunan Athanasius'un (ö. 373) (Atanasius) görüşleri karşı karşıya gelmiştir.

İznik Konsili'nde (325) Athanasius'un görüşü kabul edilmiştir.

Ardından da 395 yılında I. Theodosius, Hıristiyanlığı Roma'nın resmî dini olarak ilan etmiştir.

Ortaçağ Dönemi

Bu dönemde Papalık makamı ile imparatorluklar birleşerek, kilise-devlet bütünleşmesi meydana gelmiştir.

Bu durum, Slavların Hıristiyanlaştırılmasında olduğu gibi misyonerlik faaliyetleri için olumlu sonuçlar doğurmuştur.

Zira Papalık, devlet güçlerini de yanına alarak misyonerlik faaliyetlerini artırmıştır.

İkon kırıcılığı olarak adlandırılan ve İmparator III. Leon'un, 730'larda kiliselerde bulunan aziz ve şehitlerin suretlerinin (ikon) kırılmasını emrettiği olay, dönemin en ciddi problemlerinden biridir.

1054 yılında Katolik ve Ortodoks Kiliselerinin birbirini aforoz etmeleri; 1096-1272 yılları arasında gerçekleşen Haçlı Seferleri; Kilisenin çok fazla dünyevileşmesine karşı akımların oluşması, Ortaçağ'ın önemli olgularındandır.

Modern Dönem

Dini anlamdaki açıklamaların yetersiz kaldığı ve Hıristiyanlığın temel öğelerinden uzaklaşıldığı şeklindeki söylemler etrafında, Reform hareketlerinin başladığı görülür.

Bu hususta Martin Luther (ö. 1546), reform hareketlerinin öncülüğünü yapmıştır.

18. yüzyıldaki Batı Aydınlanması ile kilise teolojik konularda bilim ve felsefenin kendine yönelttiği sorulara cevap vermekte zorluk yaşamıştır.

Sonraki süreçte de misyonerlik, diyalog ve ekümeniklik adı altında modern dünyada varlığını sürdürmektedir.

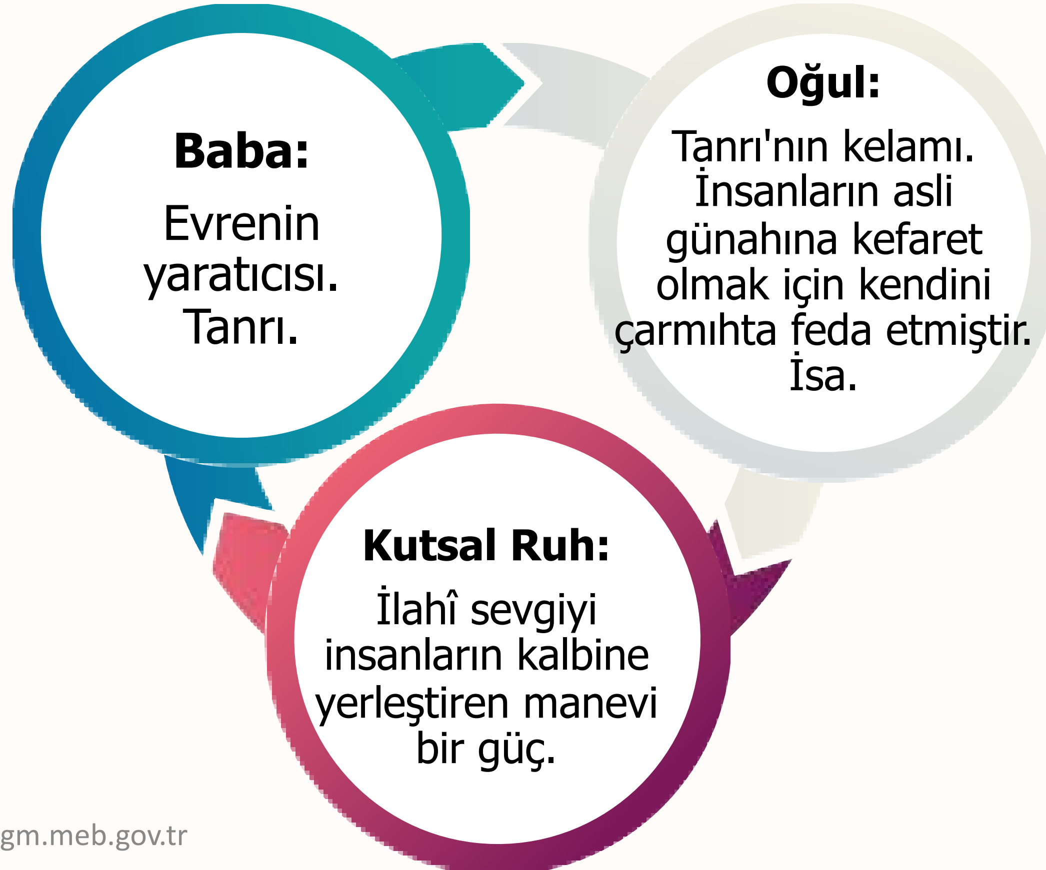
2.2. Hıristiyanlığın İnanç Esasları

Teslis:

1. Hıristiyanlar, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adı altında üç kişilikte tek bir Tanrı'nın varlığına inanırlar.

2. Hıristiyanlar bu formüle, üçlükte birlik veya birlikte üçlük demektedirler.

3. İnancın bu karışık yapısı nedeniyle, akılla kavranamayacağı ve ancak iman edilmesi gereken bir sır/gizem olduğu dile getirilir.

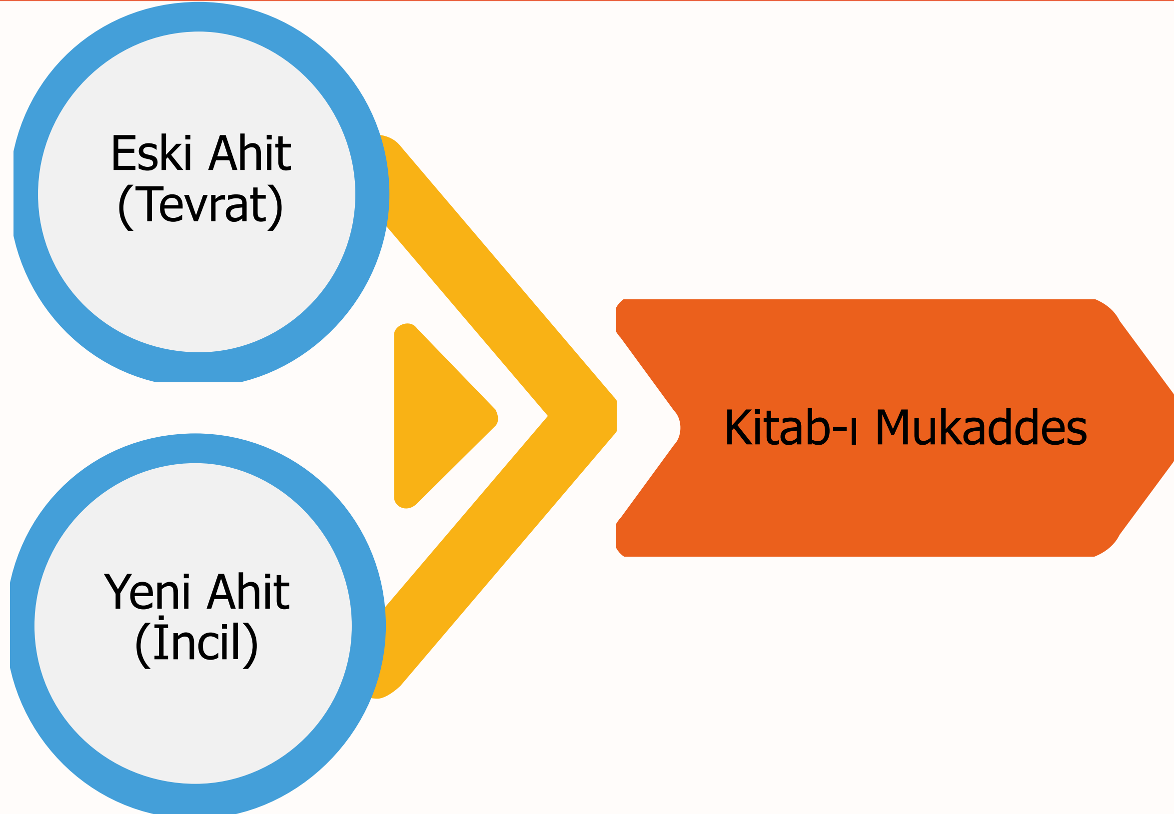

Baba:
Evrenin yaratıcısı. Tanrı.
Oğul:
Tanrı'nın kelamı. İnsanların asli günahına kefaret olmak için kendini çarmıhta feda etmiştir. İsa.
Kutsal Ruh:
İlahî sevgiyi insanların kalbine yerleştiren manevi bir güç.

Kutsal Kitap:

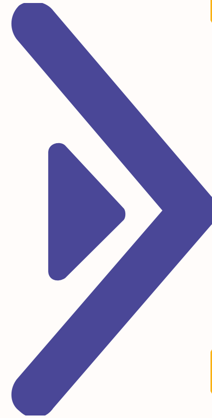
Hıristiyanlığın kutsal kitap külliyatına, Kitâb-ı Mukaddes denir. Bu külliyat, Eski Ahit ve Yeni Ahit'ten oluşur.

Hıristiyanlara göre Hz. İsa ne bir İncil yazmış ne de yazdırmıştır. Çünkü Hz. İsa, Tanrı'nın kelamı olarak kabul edildiği için vahyin bizzat kendisidir.

Günümüzdeki İncil metinleri ise Hz. İsa (a.s) ile ilgili havarilerin veya sonraki dönemde şifahen duyulan anlatıların bir araya getirilmiş hâlidir.

Eski Ahit
(Tevrat)
Yeni Ahit
(İncil)
Kitab-ı Mukaddes

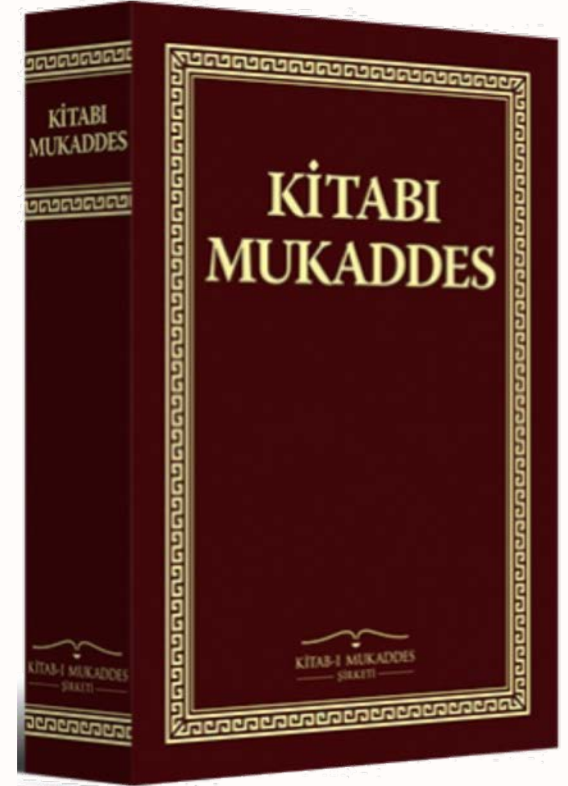

- Matta İncili
- Markos İncili
- Luka İncili
- Yuhanna İncili
- Resullerin İşleri
- Havarilerin Mektupları
- Vahiy

Biliyor musunuz?

- Hıristiyan araştırmacıların da kabul ettiği üzere yazılan İncil metinleri, Markos yaklaşık 70; Matta ve Luka 90 ve Yuhanna İncili de 110'lu yıllarda kaleme alınmıştır.

Peygamberlik:

- Hıristiyanlık, Yahudilerin Kutsal Kitabını ve burada geçen tüm peygamberleri kabul etmekle birlikte Hz. İsa'yı peygamber olarak görmezler.
- Zira o, "Tanrı'nın Kelamı", "Tanrı'nın Oğlu" olarak algılandığı için ona peygamberlikten çok daha üst bir statü verilmiştir.
- Hıristiyanlık, Hz. İsa'nın diğer peygamberlerde olduğu üzere bir vahiy aldığını kabul etmez.
- Zira Hz. İsa Tanrı Kelamı şeklinde tanımlandığı için vahyin bizzat kendisi olarak görülür. Böylece onun, tanrısallık yönü ön plana çıkartılır.

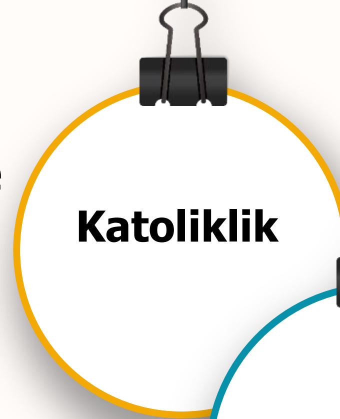
Kurtuluş:

- Hıristiyanlığa göre Âdem ve Havva'nın cennette işlediği günah nedeniyle tüm insanlık günahkârdır.
- İsa çarmıha gerilerek insanlığın bu günahı için canını vermiş ve onun bu eylemi kefaret olmuştur.
- Bu durumda insanın kurtuluşu İsa'nın bu eylemine iman etmekten geçer.

Hıristiyanlıkta Önemli Kiliseler:

- Hıristiyan ibadethanelerine kilise dendiği gibi belli başlı Hıristiyan cemaatlerine/mezheplerine de kilise denmektedir. Önemli kiliseler şunlardır.

Katolik kelimesi evrensel anlamına gelmektedir. Bu kilise, kendisinin havari Petrus tarafından kurulduğunu ifade eder.
Katolik Kilisesi'nin merkezi yani Papalık makamı, Vatikan'dır. Ruhban sınıfına mensup hiçbir kişi evlenemez, kendisinin malı, mülkü olamaz.
Katoliklik
Papa'nın yanılmaz olduğuna inanılır. Ruhban sınıfına mensup olmayanlar, evlenebilir ancak boşanamazlar. Ritüel ve ayinler Latince yapılır.
Günümüzde Güney ve Orta Amerika, Güneybatı ve Merkezi Avrupa (Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz) ülkelerinde ciddi oranda Katolik bulunmaktadır.

Papalık (Vatikan)

Ortodoksluk

Ortodoks kelimesi, doğru inanç anlamına gelmektedir. Kilise kendisinin, havari Andreas tarafından kurulduğunu belirtir.

Ortodoks Kilisesi'nin en önemli kadim merkezi İstanbul'dur. Ortodokslar, ruhban sınıfının en üst kademesindeki kişiye, Patrik derler.

Ritüel ve ayinler Grekçe yapılır. İsa ve diğer önemli Hıristiyan azizlerinin heykel ve resimleri (ikonlar), çok önemli olup bunlara saygı gösterilir.

Günümüzde Macaristan, Romanya, Çekoslovakya, Yunanistan ve Rusya'da Ortodoks Kilisesi'ne mensup insanlar çoğunluktadır.

Fener Rum Patrikhanesi (İstanbul)

Protestanlık
Katolik Kilisesi'nin yaptığı uygulamaları protesto etmesi nedeniyle bu gruba Protestanlar denilmektedir.
Protestanlık Papa'nın yanılmazlığı, ruhban sınıfının halkın inançlarını istismar etmesi, cennetten arsa satılması (endüljans) gibi uygulamaları da doğru bulmayan Martin Luther'in (ö. 1546) öncülüğünde ortaya çıkmış bir mezheptir.
Kişinin kurtulmak için ruhban sınıfına ihtiyacının olmadığı, herkesin Kutsal Kitabı anlayabileceği, kendi diliyle ayin yapabileceği ve Tanrı'nın lütfu ile kurtulacağı belirtilir.
Günümüzde Almanya, İngiltere ve Amerika'da yoğun bir nüfusa sahiptir.

Evanjelizm, özellikle 17. yüzyıldan sonra birçok Protestan grubu bünyesinde barındıran harekete denilir. Avrupa ve Amerika'daki birçok Protestan grup, kendini Evanjelik kilise olarak nitelendirir ve Amerika'da en etkili dinî gruplardan biridir.
Bu gruba göre Evanjelik öğretileri kabul eden kişinin yeniden doğduğuna inanırlar. Bunun için de bireysel dindarlık ve dinî tecrübe önemlidir. Kutsal Kitap, lafzi/literal olarak okunur.
Evanjelik Kilise
Mesih'in geleceğine olan inanç en temel öğreti olup O'nun gelmesinden önce olacak felaketler (deprem, sel, savaş/Armagedon) çok dikkatli bir şekilde takip edilmektedir.
Misyoner faaliyetlere çok önem verilir ve bu bağlamda kitle iletişim araçları (tv, internet vb.) kullanılır.

2.3. Hıristiyanlığın Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları

- Hıristiyanların ayinlerini yaptığı yerlere kilise denilir. Bu terim, Yunanca "ekklesia" teriminden türemiş olup hem toplanma yeri hem de Hıristiyan toplumunu ifade eder.
- Günümüzde kiliselerin yapı itibarıyla büyük olanlarına katedral; daha küçük ve sade olanlarına da şapel ismi verilir.

Saint Nicholas Kilisesi (Demre, Antalya)

Ritüeller:

Günlük İbadet

Ruhban sınıfına mensup olmayanlar için sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa ayin söz konusudur.

Dualar ve ilahilerle ayin yerine getirilir.

Ruhban sınıfının ait oldukları kilise ve tarikata göre ayin saatleri daha fazladır.

Haftalık İbadet

Hıristiyanlar, haftalık ayinlerini Pazar günü yaparlar.

Bu ayinde rahip; vaaz verir, dua eder ve ayinin en önemli unsuru olan ekmek şarap sakramentini yerine getirir.

Hz. İsa'nın Cuma günü çarmıha gerilip Pazar günü dirilmesi inancı nedeniyle ayinler Pazar günü yapılır.

Dinî Bayramlar

Noel/Christmas

Hz. İsa'nın (a.s) doğumu anısına 25 Aralık (Katolikler) veya 6 Ocak'ta (Doğu Kiliseleri) kutlanan bayramdır.

Lent

Paskalya öncesinde bu güne hazırlık olarak kırk günlük dua ve oruç günlerine denir. Bu kırk günlük oruç, günümüzde bir perhiz şeklinde uygulanır.

Paskalya/Easter:

Hıristiyanlığa göre Hz. İsa'nın (a.s) çarmıha gerildikten üç gün sonra dirilmesi anısına kutlanılır.

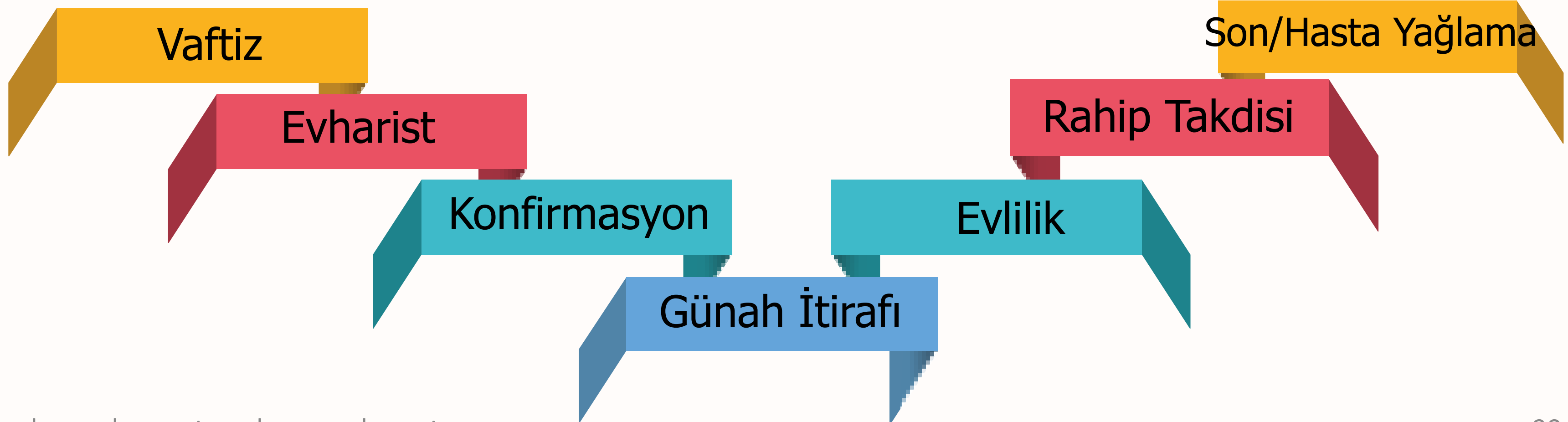
Pentekost

Paskalya'dan elli gün sonra Kutsal Ruh'un havarilere inişi anısına kutlanılan bayramdır.

Sakramentler:

- Hıristiyanlıkta kilise sırları ve inancın göstergesi olarak yapılan ritüellere sakrament denilir.

- Yedi sakrament vardır:

Vaftiz

Dine giriş ve asli günahtan kurtuluş için uygulanan Vaftiz, bebeğin veya kişinin, suya daldırılması veya hastalık endişesi gibi durumlarda su serpilmesi ile yapılır.

Evharist

Komünyon ve Ekmek Şarap ayini şeklinde de isimlendirilen Evharist, İsa'nın havarileriyle yediği son akşam yemeğinde ekmek için "bu benim etim", şarap için de "bu benim kanım" demesi ile başlayan bir ayindir.

Konfirmasyon

Kişinin kiliseye kabulü, imanının teyit ve takrir edilerek güçlendirilmesi ve Kutsal Ruh'un inayetini almak için Ortodoks kiliselerince Vaftizden hemen sonra; Katoliklerce de 7-14 yaş arasında yapılan ayine denilir.

Günah itirafı

Kişinin işlemiş olduğu günahlarını yılda en az bir kez bir rahibe itiraf etmesi ve rahibin de kilisenin kendine verdiği yetkiye dayanarak onu bağışlamasıdır.

Evlilik

Evliliğin kutsal bir eylem olmasına binaen nikah akitlerinin kilisede bir rahibin önünde yapılması sakramentine denilir.

Rahip Takdisi

Rahip olacak kişilerin, bir üst sınıftaki ruhban sınıfından biri aracılığıyla dinî törenler eşliğinde atanmasına denilir.

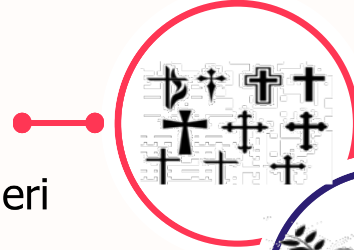
Son/Hasta Yağlama

Bir Hıristiyan hastalandığında veya ölümü yaklaştığında rahip tarafından okunmuş yağ ile şifa bulması ve günahlarının bağışlanması için vücudunun belirli bölgelerine haç işareti yapılarak uygulanan bir sakramenttir.

Semboller:

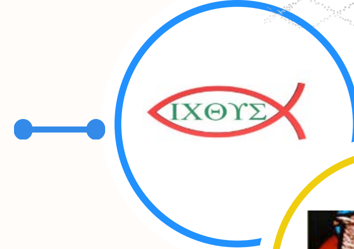
Haç: Hıristiyanlara göre Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesini sembolize eder. Farklı haç türleri vardır.

Güvercin: Kutsal Ruh'un sembolü olarak kullanılır.

Balık: İsa Mesih'in Tanrı'nın oğlu ve kurtarıcı olduğu anlamına gelir.

Kuzu: Hıristiyanlara göre Hz. İsa, insanların günahı için kendini kurban etmiş kuzudur.

Kutsal Mekânlar:

- **Beytüllahim/Betlehem:** Hıristiyanlara göre Hz. İsa'nın doğduğu kabul edilen ve Kudüs'ün 8-10 km kadar güneyinde olan bir yerdir.

- **Ürdün Nehri veya El-Mağtas:** Hz. İsa'nın Vaftizci Yahya tarafından vaftiz edildiğine inanılan ve günümüzde Ürdün toprakları içinde olan nehirdir.

- **Kıyamet Kilisesi:** Hıristiyanlara göre Hz. İsa'nın (a.s) çarmıha gerildiği, gömüldüğü ve dirileceğine inanılan yere yapılmış olan Kudüs'teki kiliseye denir.

- **Aziz Petrus Kilisesi:** Hz. İsa'nın (a.s) havarilerinden Petrus'un gömüldüğüne inanılan yerin üzerine inşa edilmiş kilisedir. Vatikan'dadır.

- **Meryem Ana Kilisesi:** Selçuk'ta (İzmir) Hz. Meryem'in anısına inşa edilmiş ve aynı zamanda ziyaret mekânı olarak kullanılan kilisedir.

- **Aziz Pavlus Kuyusu:** Tarsus'ta (Mersin) Pavlus'un yaşadığı eve ait olduğuna inanılan kuyudur.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Yahudiliğin doğuşu ve gelişimi ile ilgili tarihî süreci açıklayınız.
2. Yahudilikteki inanç esaslarını listeleyerek kısaca açıklayınız.
3. Hıristiyanlığın doğuşu ve gelişimiyle ilgili tarihî süreci açıklayınız.
4. Hıristiyanlığın inanç esaslarını listeleyerek kısaca açıklayınız.
5. Hıristiyanlıktaki ritüelleri, sembolleri ve kutsal mekânları kısaca tanıtınız.

Cevaplayalım

1. Yahudiliğin inanç esaslarıyla ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Yahudiliğin İslam'daki gibi bağlayıcı bir amentüsü (inanç esasları) yoktur.
B) Yahudilikte inanç esaslarını bugünkü şekliyle tespit eden kişi, Yahudi din bilgini Musa b. Meymûn'dur.
C) Yahudi inancına göre Tanrı, tüm insanların yaratıcısı olmakla birlikte, özel olarak İsrail'in rehberi, koruyucusu ve kurtarıcısıdır.
D) Günümüz Yahudi mezhepleri arasında ahiret, yeniden dirilme, cennet ve cehennem inancı konularında farklı görüşler vardır.
E) Yahudilikteki tek tanrı inancı tarih içerisinde ikili tanrı inancına dönüşmüştür. Yehova ve Elohim Yahudilikteki iki tanrının isimleridir.

2. "Theodor Herzl’in başı çektiği bu hareket seküler karakterlidir ve dinî hedefleri yoktur. Amaç, o günün politik milliyetçilik anlayışı çerçevesinde Yahudi kimliğinin yeniden oluşturmaktır. Bu akım mensuplarının Filistin’de bir Yahudi devleti kurma çabaları II. Abdülhamit’in karşı koymasıyla önce başarısız olur. Fakat İngiltere ve Amerika’nın desteğiyle David Ben- Gurion 14 Mayıs 1948’de İsrail Devleti’nin kurulduğunu resmen ilan eder."

Yukarıdaki paragrafta hakkında bilgi verilen akım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hasidilik
B) Reformist Yahudilik
C) Siyonizm
D) Ferisilik
E) Sadukilik

3. İsmini Grekçe Christos kelimesinden alan bu din, Mesihçi anlamına gelmektedir. Bu isim onlara ilk defa, Antakya'da Gentile (Yahudi olmayanlar) tarafından verilmiştir. Bu din için İslam literatüründe Nasraniyye, Mesihiyye ve İseviyye gibi isimler de kullanılmaktadır.

Yukarıda ismi hakkında bilgiler verilen din aşağıdakilerden hangisidir?

A) Budizm
B) Hıristiyanlık
C) Yahudilik
D) Brahmanizm
E) Ferisilik

4. Hıristiyanlar bu formüle, üçlükte birlik veya birlikte üçlük demektedirler. Hıristiyanlara göre Tanrı; Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un birleşimi olan mürekkeb bir Tanrıdır.

Yukarıda hakkında bilgiler verilen inanç şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tevhit
B) Monoteizm
C) Politeizm
D) Paganizm
E) Teslis

5. En önemli merkezi İstanbul'dur. 1453'de Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'u fethedince bu akımın bazı bağlıları Rusya'ya gitmiştir. Ruhban sınıfının en üst kademesindeki kişiye, Patrik derler. Ayinler Grekçe yapılır. İsa ve diğer önemli Hıristiyan azizlerinin heykel ve resimleri (ikonlar), çok önemli olup bunlara saygı gösterilir. Günümüzde Macaristan, Romanya, Çekoslovakya, Yunanistan ve Rusya'da bu akıma mensup insanlar çoğunluktadır.

Yukarıda hakkında bilgiler verilen Hıristiyanlara ait dinî akım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Katoliklik
B) Evanjelizm
C) Ortodoksluk
D) Protestanlık
E) Samirilik

Hazırlayanlar
Furkan ÖZÜDOĞRU,
Hatice Büşra PAKSOY,
Dilek MENKÜÇ

Redaksiyon
Suna AKKURT

Tasarım
Faize ULUSOY

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ